

Umenie

revue pre duchovný život.

OBSAH:

číslo II.

Cesty. Šurjanský: V Kristu Ježišovi 433. Friethoff: Nepoškvrnené počatie 443. Müller: Účinky modlitby v duchovnom živote 452. Rekem: Svätostný život v nás 455. Soukup: Šťastie pútnika 460. Sertillanges: Cirkev — večnosť v čase 464. Do výšav 467. Život 469. Literatúra 477.

42.

číslo 10.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; P. Vojtech Müller, OP; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 116.

Casopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

SMER DVOJROČNÝ. Naši čitatelia dneska už iste vedia, že cieľ nášho hnutia prevyšuje všetko časné a pozemské. Hlásame neotrasiteľné a neodstrániteľné zásady ľudského šťastia, ktoré vlastní Cirkev rímskokatolícka. Sú to zásady, z ktorých žil zlatý stredovek, ktoré boli soľou života najgeniálnejších učencov a umelcov a najväčších svätcov všetkých čias. Týchto velikánov uznávajú dejiny za najväčších dobrodincov ľudstva. No a smeristické hnutie nechce nič inšie, ako vychovať Cirkev a národu inteligentov, ktorí budú bohatí múdrosťou Ducha Svätého a plní na činorodú lásku, ľudí, ktorí budú hrdí na to, že sú katolíci, že sú synovia boží. A katolícka slovenská inteligencia nás chápe. Hádám dnešné časy ju makateľne presvedčujú, že šťastie človeka nie je v jeho rukách, ani v rukách mocných tohto sveta, lež v rukách všemohúceho Boha. A Boh neopúšťa tých, čo mu ostávajú verní. Preto Smer, ako

V Kristu Ježišovi.

Dr. Rom. Anton Šurjanský, prof. teol.

Skutočnosti kresťanského bytia.

I.

V rade článkov, ktorému dávame názov „Skutočnosti kresťanského bytia“, chceme písať o základných pravdách, ktoré stvárnajú všetko bytie kresťana a ktoré preto majú usmerňovať aj všetko jeho konanie.

Preberieme v nich celú oblasť kresťanského života, pravda, nie naraz, ale po častiach, v jednotlivých typických vzhladoch, hoci vlastne všetky predstavujú jednu a tú istú skutočnosť. Ale prirodzená obmedzenosť nášho poznania nedovoľuje nám zachytiť jednou myšlienkou celú vec, so všetkými jej vnútornými složkami a vonkajšími tvarmi. Len pomaly, ako by čiastočnými zábermi oka, čiastku po čiastke, chápeme plnosť nejakej pravdy a z týchto mnohotvárných a rôznofarebných kamienkov zostrojujeme si jej mozaikový obraz.

Je osobným záujmom nás všetkých, aby sme čo najhlbšie prenikli do mohutnej skutočnosti svojho kresťanského, nadprirodzeného bytia. Náš život musí dostať z tohto žriedla mocný podnet a plodnú silu, ktorá prenikne a ovplyvní všetko naše konanie. Potom prestane dvojaká tvár kresťana v kostole a vo svete.

Je isté, že všetky články Smeru, rokujúc o nadprirodzenom živote, mohli by mať podnázov „Skutočnosti kresťanského bytia“, lebo nao aj hovoria o tomto predmete. Nepreberajú však tieto pravdy úmyselne v tejto perspektíve. A nám práve na tomto hľadisku zvlášť záleží, preto budeme písať o témach, ktorých sa

Smer už čiastočne dotkol, pod zorným uhlom „kresťanskej skutočnosti“. V tom nech hľadá čitateľ bytostné odôvodnenie týchto statí.

Poradie našich článkov nebude sledovať výstavbu nášho nadprirodzeného života v jeho príčinnom vzniku a myšlienkovom súvisi, ako nám ju napr. podáva dogmatická teológia. Budeme si jednoducho všímať rozličných tvárností, prejavov, chvíľ tohto života podľa toho, ako bezprostredne pôsobia na našu myseľ, najmä pri chápaní čítaní svätého Písma, svätých Otcov a iných, svetlom a ohňom Ducha roznieťených spisovateľov.

1. Život kresťana, ktorý je v stave milosti, je sám osebe skutočnosťou takou nesmierenou a veľkolepou, že pred ňou od úžasu strácame dych a slovo. Sú to pohľady, ktoré sa vymykajú z úzkeho rámca dennej skúsenosti a obyčajnej reči. Čo svätý Pavol, opojený videním nadzemskej krásy, hovorí o svete nebeskom: „Oko nevidalo a ucho neslýchalo, čo pripravil Boh tým, ktorí ho milujú“,¹ platí v plnej miere aj o nadprirodzenom bytí kresťana, ktorého život z milosti a v milosti už tu na zemi, ešte „na ceste“, je počiatkom života slávy.²

Pravda, kým naša duša je odetá neosláveným, slabým a hriešnym telom, skutočnosť nadprirodzeného života si uvedomujeme iba rozumom, ale nevycifujeme a neprežívame ju v jej živej a veľkolepej bezprostrednosti. A práve v tomto styčnom bode rozumu s božou milosťou sa často stáva, že sa preruší náš životný súvis: vieme dobre, že naše bytie je zakotvené v Bohu, že z neho vyšlo a k nemu smeruje; vieme dobre, aké sú prak-

¹ 1 Kor. 2, 9; porov. Iz. 64, 4.

² O krásach nadprirodzeného bytia čítaj najmä výborné dielko M. J. Scheeben, *Die Herrlichkeiten der göttlichen Gnade*, 15. vyd. A. M. Weiss, Freiburg im Breisg. 1933.

tické dôsledky tejto pravdy, ale vo svojom živote sa nimi neriadievame.

Ovidiovo „video meliora proboque, deteriora sequor” sa hádam nikde tak nepotvrduje, ako v dennom obcovaní mnohých „kresťanov”. Chýba im to, čo John Henry Newman nazýva „realizovaním”, uskutočňovaním viery.³ A preto náš život milosti je niekedy len ako slabulinké žriedlo, pridusené pieskom a hlinou všedného dňa.

2. Život kresťana nie je určený iba prirodzenými podmienkami, v ktorých sa vyvíja a vybíja. Boh vo svojej nesmiernej добрote povolal nás k niečomu vyššiemu než je tento viditeľný svet a stanovil nám iný, neporovnateľne dôstojnejší cieľ, než je ovládnutie tohto sveta. Už pred večitými veky povolal nás k sebe,⁴ aby sme v ňom našli trvalé spočinutie; v ňom, ktorý je prvá a posledná príčina všetkého, čo je a čo môže byť.

Kľúč nášho vzťahu k Bohu treba hľadať v miere nášho „oboženia”: len ak sa bytostne a bytostne priblížime k Bohu a staneme sa ako by ním samým, je možný medzi ním a nami pomer ozajstnej lásky. Boh totiž v nesmiernej a nepochopiteľnej plnosti svojej lásky miluje a môže milovať iba seba samého a bytosti stvorené miluje natoľko, nakoľko on sám je v nich alebo ony v ňom.⁵

³ Viď preklad jeho kázne *The invisible world* (Neviditeľný svet) v *Kultúre* 14 (1942), str. 69-76 a úvod k nemu.

⁴ Porov. Rim. 8, 29; 2 Tím. 1, 9; Tit. 1, 2.

⁵ O mystériu božej lásky - viď M. J. Scheeben, *Lehrbuch der katholischen Dogmatik I.*, vyd. 2. stereotyp., Freiburg im Breisg. 1933, str. 692-702. — Nie nad tým sa máme pozastavovať, že Boh môže milovať iba seba, ale nad tým, že nás najprv milosťou pozdvihuje k sebe a činí účastnými na svojej božskej prirodzenosti, aby nás mohol milovať!

Boh nás od vekov povolal k sebe; no predurčil, že naša účasť na jeho živote sa stane skrze osobu Syna Božieho, Slova, ktoré sa v čase stalo telom.⁶ A Bohočlovek zjavil nám tajomstvá večného života a ukázal nám, ako ho môžeme získať: On sám je tou možnosťou, on jediný je cestou, pravdou a životom, a človek len jeho prostredníctvom príde k Bohu.⁷

Ak teda platí, že k Bohu sa dostaneme len tak, že sa staneme účastnými na samej prirodzenosti Božej, práve tak platí, že je to možné len a len v Synovi Božom. Angelus Silesius to pekne vystihol v jemnom aforizme: Boh miluje len seba samého a toho, kto sa ním (=Bohom) v jeho Synovi stane.⁸

V Kristu Ježišovi treba teda hľadať bytostný dôvod nášho synovstva božieho. Aj my sa stávame dieťkami božími, ale iba v Kristu Ježišovi, Bohočlovekovi. V nepochopiteľnom tajomstve vtelenia sa prirodzenosť ľudská zasnúbila s prirodzenosťou božskou, a my sme natoľko účastní na prirodzenosti trojjediného Boha, nakoľko sme účastní na ľudskej prirodzenosti Kristovej. On je tým uholným kameňom, na ktorom máme byť zbudovaní na duchovný príbytok boží.⁹

3. Sú to veľmi silné, opojné vety, a mohlo by sa zdať, že ich ozajstná náplň je oveľa triezvejšia. Keď však čo len letkom prečítame knihy Nového zákona, presvedčíme sa, že svätopisci to mysleli smrteľne vážne. Až cítíme ich vnútorné rozochvenie pravdivosti a oheň ich srdca, ktorý im dával do pera najsilnejšie a najpôsobivejšie slová a obrazy.

⁶ Ján 1, 14.

⁷ Ján 14, 6.

⁸ Cherubinischer Wandersmann II. 61 (vyd. K. Bihlmeyer, Stuttgart 1907).

⁹ Ef. 2, 22.

Hlavne však v spisoch svätého Jána a svätého Pavla nájdeme základné tvrdenia o geneze a rozvinutí kresťanského povedomia. Náhľad svätého Jána, miláčika Ježišovho, vykryštalizoval pod vplyvom krásnej a chápavej lásky, ktorá ho pútala k osobe jeho Majstra; svätý Pavol zasa sám prežíval tragický prechod zo židovstva do kresťanstva a pod týmto dojmom najživšie prežil a precítil hraničné otázky kresťanskej existencie. A odpoveď obaja hľadali a našli — v Kristovi samom.

Preto toto Jánovo a Pavlovo chápanie kresťanského života je zvlášť charakteristický výraz „v Kristu Ježišovi”.¹⁰ Náznaky tohto vzhľadu kresťanskej skutočnosti nachádzame, pravda, aj u iných svätopiscov Nového zákona, ale nie v takej mohutnej, vrelej sile.

Pokúsime sa v nasledujúcich statiach zachytiť a v hlavných črtách nakresliť Jánov a najmä Pavlov obraz kresťanského bytia „v Kristu Ježišovi”.

I. Ku Kristovi — Kristus v nás.

4. Prvopočiatkový náš krok ku Kristovi — je krok Krista k nám.

Toto tvrdenie na prvý pohľad sa vidí paradoxné. Je to však nevyhnutný dôsledok základného zákona každého bytia: nijaké bytie nemôže prevýšiť svoj bytostný okruh, jeho úkony nemôžu prekročiť hranice jeho mohúcnosti. A tak ani človek nemôže vyjsť z medzi svojich prirodzených schopností.

Aký strom — také ovocie: ak má prinášať ovocie šľachetnejšie, než dovoľuje jeho prvá

¹⁰ Svätý Pavol používa obrat „v Kristu Ježišovi” 164 rás, svätý Ján 24 rás, iní svätopisci Nového zákona len veľmi zriedka, alebo vôbec nie. — Dobrý prehľad otázky podáva L. Prat, *Théologie de saint Paul I—II*, vyd. 19. 18. Paris 1930, 1933, II, str. 476—480.

prirodzenosť, treba ho zaštepíť. Aj človek, aby mohol prejsť až k Bohu, do oblasti vyššieho, božského života, potrebuje podnet s h o r a, od samého Boha.

Žiada sa tu teda priamy zásah boží a to tým viac, že po osudnom páde prvých našich rodičov je každý človek zafažený hriechom dedičným, ku ktorému pristupujú aj hriechy osobné. A tak už od narodenia nosíme na duši biľag nepriateľstva božieho. Sme od zrodzenia deťmi hnevu, ako hovorí svätý Pavol.¹¹

5. Kedy a ako prichádza Boh k človeku, aby ho so sebou smieril a žil s ním naďalej v priateľskom „ty“ a „Ty“ svojej lásky? Kedy a ako sa život človeka zapojuje do života božieho?

Prvý krok Boha k človekovi treba hľadať v jeho večnej vôli, že nám dá nádej večného života.¹² Už vtedy nás predurčil, aby sme boli podobní obrazu jeho Syna, aby tento bol prirodzený medzi mnohými bratmi.¹³ Prvopôčiatok kresťanskej skutočnosti je teda v slobodnom, milostivom a od našich skutkov nezávislom rozhodnutí Boha Otca,¹⁴ obraz a miera tohto povolania je Ježiš Kristus, jednorodný Syn Boží, prvorodený náš brat.

Keď prišla plnosť času, Boh Otec poslal svojho Syna, večné Slovo, aby vzal na seba ľudskú prirodzenosť a nás svojou smrťou vykúpil a smieril s Bohom.¹⁵ A vtelený Syn Boží vyplnil toto poslanie až po posledné *Consummatus est* na dreve kríža.¹⁶

¹¹ Ef. 2, 3.

¹² Tit. 1, 2: Na základe nádeje večného života, ktorú pravdivý Boh sľúbil pred večnými veky. Porov. aj 2 Tim. 1, 9.

¹³ Rim. 8, 29.

¹⁴ Porov. 2 Tim. 1, 9; Tit. 3, 5 a iné miesta.

¹⁵ Porov. napr. Ján 3, 16. n.

¹⁶ Ján 19, 30.

Tak sa základne uskutočnilo naše kresťanské bytie. Aby sme však boli na ňom aj podmetne, subjektívne účastní, musíme sa zapojiť do vykupiteľského diela Kristovho. A to sa stáva vierou a krstom, čiže vnútorným úkonom rozumu a vôle, ktorým sa dobrovoľne poddávame milosti božej a zjaveniu božiemu a vonkajším sviatostným úkonom, ktorý účinne symbolizuje a uskutočňuje naše vnútorné preporodenie.

Nie je ľahká vec presne vymedziť pomer krstu a viery a ich zvláštne úlohy pri vzniku nadprirodzeného života. Ich pôsobenie sa totiž navzájom preniká a doplňuje. Celkove možno tvrdiť, že krst je od Boha vyvolený obrad, ktorý nám sprostredkuje božský život; viera však je jednak Bohom chcená podmetná podmienka a príprava človeka na prijatie nadprirodzeného života, jednak privlastnením si a rozvinutím tohto života vo všetkých oblastiach kresťanského bytia.¹⁷ Viera má teda dve úlohy: je prvým, milosťou podmieneným, krokom človeka k Bohu, prvý „Ty“ a „ty“ medzi tvorom a Tvorcom, a je aj osobným „prežívaním“ života z Boha a v Bohu.

O viere a živote viery budeme ešte písať v niektorom z nasledujúcich článkov. Teraz si všimneme krstu a jeho úlohy pri našej ceste k Bohu.

6. Krst je sviatosť smrti a života v Kristu Ježišovi. Svätý Pavol k Liste Rimanom to vyslovuje v plastických vetách: Či neviete, že všetci, ktorí sme boli pokrstení v Ježiša Krista, v jeho smrť sme boli pokrstení? Spolu s ním sme teda boli krstom pochovaní v smrť, aby tak, ako Kristus bol vzkriesený slávnou mocou Otcovou, aj my sme kráčali v no-

¹⁷ Preberáme záver J. Müller-a, *Der Lebensbegriff des hl. Paulus*, Wien 1940, str. 55.

vosti života. Keď sme sa stali jedno s ním podobnosťou jeho smrti, tak budeme jedno s ním aj podobnosťou vzkriesenia... Keď sme umreli s Kristom, veríme, že s ním budeme aj žiť... Tak uvažujte aj vy, že ste umreli hriechu a žijete v Kristu Ježišovi.¹⁸

Krstom prekračujeme úzky kruh zemskeho prirodzeného života, umierame mu, aby sme prešli do oblasti vyššieho bytia, vyššej existencie v Kristovi. Symbolizmus pohrúženia do krstnej vody to veľmi názorne naznačuje: naše „ja“ je celkom pohrúžené do Krista, ktorý je takto našim novým životným prostredím. Ba stávame sa jedno s ním.¹⁹

Vo sviatostnej dráme krstu sa Kristus mysticky znovu rodí v našich srdciach a my sa znovu rodíme v ňom z vody a Ducha, aby sme boli účastní na duchovnom živote.²⁰ Rodíme sa z Boha, ako hoovrí svätý Ján,²¹ stávame sa dieťkami božími²² a Boha smieme v dôvernom „Ty“ lásky volať svojim Otcom: Keďže ste synovia, soslal nám Boh do srdc Ducha svojho Syna, volajúceho: „Abba! Otče!“²³ Preto denne sa modlíme: Otče náš, ktorý si na nebesách...

Krstom sme raz navždy začlenení do Krista; nepatríme už sebe, ale jemu, neži-

¹⁸ Rim. 6, 1—11; porov. aj Kol. 2, 12.

¹⁹ V pôvodnom gréckom texte, ktorý nie je dost presne vystihnutý latinským prekladom, je to vyjadrené ešte výraznejšie. Viď o veci J. Duperray, *Le Christ dans la vie chrétienne d'après Saint Paul*, vyd. 2., Paris 1928, str. 101 an.

²⁰ Ján 3, 3—8.

²¹ Ján 1, 13. Porov. 1 Ján 2, 29; 5, 4. — O zrodení z Boha píšeme v diele *De mysterio Verbi Incarnati I, Romae 1941*, str. 100—103.

²² Rim. 9, 26; 2 Kor. 6, 18; Gal. 3,26; 4, 5—7; Žid. 2, 10; 12, 5—8; 1 Ján 3, 10; 5, 2 a i.

²³ Gal. 4, 6.

jeme už svojím životom, ale životom jeho. „Boh nám dal večný život, a tento život je v jeho Synovi. Kto má Syna, má život, kto nemá Syna Božieho, nemá (v sebe) života“, píše svätý Ján.²⁴

Svätý Pavol, ktorého duša bola najsamprv zatvorená pre Krista, zvlášť hlboko prežil vstup Krista do svojho života. Ježiš ho ako by premenil v seba, aby sme sa tak vyslovili. Pavol, stratiac svoje predošlé „ja“, stal sa niekým iným. Cíti v sebe Kristovo „Ja“: „Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus“²⁵ a „mme žiť — je Kristus“²⁶ volá vo vystupňovanom prežívaní spojenia s Kristom.

7. Boh sviatosťou krstu „otvára“ hriechom zatvorenú ľudskú prirodzenosť, vniká do nej svojou milosťou a dáva jej tak počiatok nového jestvovania. Dáva nám ho v Kristu, v ktorom „nám jeho božská moc... darovala všetko (potrebné) pre život a nábožnosť, obdarujúc nás vzácnymi a preveľkými zaslúbeniami, aby ste sa nimi stali účastnými na božskej prirodzenosti“.²⁷

Účasť na prirodzenosti Božej! Matka Cirkev, plná radosti nad touto skutočnosťou, spieva v malom oficiu Panny Márie: „Podivná zámena! Stvoriteľ ľudského pokolenia... stal sa človekom a nám daroval svoje božstvo.“²⁸ Už nie Emanuel — Boh s nami, ale Boh v nás! Sme v podstanom slova smysle Teoformi — Kristoformi. Sme živými chrámami živého Boha.²⁹

²⁴ 1 Ján, 5, 11 a n.

²⁶ Filip. 1, 21.

²⁵ Gal. 2, 20.

²⁷ 2 Peter 1, 4.

²⁸ Povianočná časť, 1. antifóna Chvál.

²⁹ 1 Kor. 6, 19.

Celá naša bytosť je prežiatená božským jasom Krista, ktorý vierou a milosťou prebýva v našich srdciach³⁰ a ktorý je v nás, v našich osobách stvárňovaný.³¹ Skoro by sme mohli povedať, že sme premenení, prepodstatnení v Krista!

8. Boh do nás krstom vložil iskru božského bytia, ktorú my, osobným svojím pričinením, máme roznieť na oheň kresťanského života. Naša prirodzenosť je však taká slabá, že často vlastnou neopatrnosťou, niekedy aj zlomyseľnou, udusíme plamene nadprirodzeného života.

Kristova láska k nám a jeho zhovievavosť s našou úbohosťou zašla preto až za mysliteľné hranice všetkého vynachádzania: stal sa naším pokrmom! Ako by chcel živiť nielen našu dušu svojou milosťou, ale priamo dať aj nášmu telu svoje telo a svoju krv, aby naše telo už tu na zemi zúčastnilo sa na sláve jeho vzkriesenia tela.

Bohočlovek sa stáva skutočným chlebom života! Kristus Ježiš sám slávnostne a jasne vyhlasuje zástupom neveriaceho ľudu svoje rozhodnutie: Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil s neba. Ak niekto je z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo (vydané) za život sveta... Ak nežete telo Syna človeka a nepijete jeho krv, nemáte v sebe života. Kto je moje telo a pije moju krv, má (v sebe) život večný a ja ho vzkriesim v posledný deň. Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv pravý nápoj. Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom... Ten, kto mňa je, bude so mnou žiť... Kto je tento chlieb, bude žiť naveky...³²

³⁰ Ef. 3, 17.

³¹ Gal. 4, 19.

³² Ján 6, 51, 53—59.

Eucharistickým prijímaním Kristus sa aj telesne — mysticky začleňuje, vstúpuje do našej osoby a dáva nám životné sily svojho tela a sviežu šťavu svojej krvi, ktorá takrečeno prúdi v našich žilách. Celých nás preniká, dušu a telo. Ozaj, potom už nežijeme my, ale žije v nás Kristus.³³

9. Úžasné obzory kresťanského života! Nevyсловiteľná krása je pred nami; ale kým sme „na ceste“, naše oči ju nevidia. Lež veríme, že tento neviditeľný svet jestvuje, a dúfame, že „vo vlasti“ sa zrak našej duše, ktorý teraz chorľavie belmom smyslového poznania, vyjasní a prenikne cez clonu viery až k samému tajomstvu kresťanskej skutočnosti.

Vieme však, že tá je aj teraz skutočnosťou, takou skutočnou, ako naše vlastné jestvovanie, hoci iba kedy-tedy, v šťastných chvíľach božskej lásky, sa nám trošku odhalí závoj svätostánku Krista, prebývajúceho v nás.

Nepoškrvené počatie.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

3.

Pravdu o Máriinom nepoškrvenom počatí — ktorým od dedičného hriechu v prvej chvíli svojho počatia božskou pomocou všemohúceho Boha vzhľadom na Kristove zásluhy bola zachovaná, aby ho nemala — Pius IX. našiel v prameňoch viery, ako to na vyzvanie malínskeho biskupa vysvetľuje v samej vieroučnej bule:

„ktorú (náuku)
podivne objasňujú a dokazujú
božské slová,
ústne podanie, hodné úcty,
ustavičné smýšľanie Cirkvi,

³³ Gal. 2, 20.

zvláštny súhlas katolíckych biskupov
a veriacich
a význačné akty a konštitúcie našich
predchodcov”.

Božské slová. — Pápež uvádza dve miesta
z Písma svätého: Genezu 3, 15 a Evanjelium
svätého Lukáša 1, 28, no len s vysvetlením
ústneho podania.

Prvé miesto podľa podania Vulgáty takto
znie:

„A Pán Boh povedal hadovi:
Že si to učinil, ...
nepriateľstvo položím medzi tebou
a ženou
a medzi tvojím semenom a jej semenom;
ona pošliape tvoju hlavu,
a ty číhať budeš na jej päťu.”

Ale pôvodný text miesto „ona” má „ono”
(čo sa teda nevzťahuje na ženu, lež na semeno);
a podobne v prvom aj v druhom člene používa
to isté slovo „číhať”, takže celok takto vyzerá:

Že si to učinil:
nepriateľstvo položím medzi tebou
a ženou
a medzi tvojím semenom a jej semenom;
ono číhať bude na tvoju hlavu,
a ty číhať budeš na jej päťu.

Každý vidí, že tu je porovnanie, takže čo sa
v prvom člene vraví, inými slovami opakuje sa
v druhom; nejde o hroznýša kráľovského, ale
o malé hady, aké bývajú v Palestíne. Nepria-
teľstvo je medzi človekom a hadom, nakoľko
človek sa usiluje nohu položiť na hadovú hlavu,
a zase had pokúša sa zahryznúť do päty svojej
ohrožovateľky. Teda čo sa hovorí v prvom čle-
ne, ozaj plasticky je v druhom, no nič viacej.
Preto nijako sa nemá dokazovať zo slov
Vulgáty „ona” alebo „pošliapať”, lež celá zá-
važnosť vyplýva zo samého prvého člena. Jed-
nako treba upozorniť, že Boh ustalaťuje nepria-

teľstvo ako trest pre hada: „Že si to učinil“; preto bezpochyby tými slovami hadovi nesľubuje víťazstvo, lebo to by nebolo trestom! A tak zo samého prvého člena — v ktorom sa vraví, že Boh kladie nepriateľstvo medzi hadom a ženou a medzi semenom prvého a druhej — dokazujeme, že Boh ako trest pre hada víťazstvo dáva žene a jej semenu nad hadom s jeho potomstvom.

Ale táto žena v doslovnom smysle nevidí sa iná ako Eva. Lebo Eva (Chawwa) nie je menovaná v predchádzajúcom texte ani v bezprostredne nasledujúcom, ale neskoršie, keď ľudia sú vyhnaní z raja. No predtým tá, ktorú Evou voláme, uvádza sa len ako „žena“ (Issjá). Ak teda v celom súvisе pod týmto menom rozumieme tú, ktorú Evou voláme, aj v tomto texte máme takto rozumieť a nie inakšie.

No jednako najlepší a najväčší Boh môže hovoriť aj vecami, ktoré usporaduje, ako chce. Preto v Písme svätom nielen slová naznačujú veci, ale aj veci, slovami naznačené, môžu zase značiť iné veci, a tak vzniká duchovný smysel, ktorý naozaj je smyslom, ktorý Boh, pôvodca Písma svätého, zamýšľal. Ale sami od seba nemôžeme poznať, kde je taký duchovný smysel, ktorý Boh zamýšľal, keďže všetko závisí od božieho zámeru. Preto len vtedy máme pripustiť duchovný smysel, keď je známy buď z iného miesta Písma svätého alebo z iného prameňa božského zjavenia, totižto z ústneho podania!

Že teraz naozaj v tomto božskom výroku vec, naznačená slovami, t. j. Eva, zase značí inú vec, t. j. Máriu, — a to tak, že víťazstvo, ktoré v texte a závažnosťou textu je prisľúbené žene a jej semenu, bude Máriino s jej semenom — to čerpáme z ústneho podania, na ktoré nám poukázal najvyšší cirkevný učiteľ pápež Pius IX.

Už vyššie, keď sme hovorili o Prostredníckovej Spoločnici, museli sme sa odvolávať na

výklad Pia IX., ktorý dal v bezprostrednom súvisi so samým výmerom tohto článku viery a ako sme povedali, na žiadosť biskupov: Ústne podanie vždy tak chápało tento božský výrok:

„Jasne a zrejme bol predpovedaný milosrdný Vykupiteľ Iudského pokolenia, totižto jednorodený Syn Boží Ježiš Kristus,
a spolu neobyčajne vyjadrené samo nepriateľstvo oboch voči hadovi.“¹

Podobne vysvetlíme dôkaz z Evanjelia svätého Lukáša.² Preto zasa Pius IX. vraví: „Cirkevní Otcovia a spisovatelia... učili, že toto zvláštne a slávnostné pozdravenie, ktoré nikdy inokedy nebolo počuť, ukazuje, že Božia Rodička bola stolicou všetkých božských milostí a ozdobená všetkými darmi (charizmami) božského Ducha, ba temer nekonečnou pokladnicou a nevyčerpatelnou priepasťou tých istých darov, takže nikdy nebola pod zlorečením a spolu so Synom zúčastnila sa na večnom požehnaní, a tak si zaslúžila, aby od Alžbety, ovplyvnenej božským Duchom, počula: Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný plod života tvojho.“

Preto ani z prvého ani z druhého textu nevyvodzuje sa pravda nepoškvrneného počatia, ale je tam obsiahnutá tvarovo (formálne, vlastne), aj keď zahalene. Lebo ak predpoveď čítame tak, ako ju tradícia čítala, len vtedy pochopíme dokonalé Máriino víťazstvo nad hadom, keď pripustíme nepoškvrnené počatie; ináč totižto nevíťazí ona, lež diabol. A tak ani anjelské pozdravenie ani Alžbetino požehnanie nepochopíme, ak zasa neprípustíme nepoškvrnené počatie; lebo ináč podliehala zlorečeniu a nezúčastnila sa na večitom požehnaní.

¹ Porov. Smer II, 126 an. ² 1, 28.

Ústne podanie (tradícia), hodné úcty. — Je jasné a pozorujúcemu zrejmé, že v Cirkvi neverilo sa vždy rozvinute (explicitne) v článok viery o Máriinom nepoškvrnenom počatí. Ba naporúdzi máme dišputy, ktoré sa po storočia tiahly, ako sme vyššie povedali. Ale ani prvé ani druhé neprekáža. Preto Pius IX. výslovne učí: „Ani z božských Písem ani z ústneho podania a hodnovernosti Otcov nemožno nič oprávnene predložiť, čo by akokoľvek odporovalo výsadnej prednosti takej veľkej Panny.“

Pápežský doklad v prvých náčrtoch uvádzal a spomínal mnohé veci, ktoré byly vynechané, aby vieroučná bula nemala ráz akejsi doktorskej disertácie alebo polemického spisu. No aj tak ostaly niektoré veľmi dôležité veci. Text dokladu ukazuje, že keď cirkevní Otcovia a spisovatelia používajú protikladné porovnanie, ktoré sme vyššie spomínali,³ Máriinu svätosť porovnávajú s tou, z ktorej sa Eva tešila pred hriechom, alebo aj so svätosťou samého Krista. Ale odvoláva sa najmä na veľmi bohaté názvoslovie, ktoré zvyčajne tak vyvyšuje Máriinu svätosť, že v e c n e vylučuje aj náznak hriechu. Doklad medzi inými uvádza tieto:

Ľalia medzi trnám,
vonkoncom nedotknutá zem,
raj nevinnosti,
bez akejkoľvek nákazy hriechu,
neporušená,
nepoškvrnená,
najutešenejšie miesto nevinnosti,
bezúhonná,
vždy požehnaná,
neuschýnajúci strom,
krajšia nad krásu,
svätejšia nad svätosť,
ľúbeznejšia nad ľúbeznosť,
svätejšia nad cherubov atď.

³ Porov. Smer II, 64 an.

A opakujem, čo som povedal pri druhých litániách:⁴ Nejde o to, či v takom názvosloví je vyjadrené nepoškvrnené počatie; lebo to je otázka o zahalenosti alebo rozvinutí. Ale ide o to, či v tomto názvosloví je vecne obsiahnutá Máriina výsada. O čom nenačím pochybovať.

Ustavičné smýšľanie Cirkvi najviacej zrači sa v slávení samého sviatku, ktorý slávil dávno pred slávnostným vyhlásením výmeru, ako aj dneska na celom svete slávime sviatok Nanebevzatia, ktoré ešte nie je slávnostne vyhláseným článkom viery.

Pôvod tohto sviatku musíme hľadať vo východnej Cirkvi, v ktorej ho nezaviedli pre nejaký vieroučný základ, ale len na doplnenie okruhu mariánskych sviatkov. Už dávno slávil sviatok Počatia svätého Jána Kristiteľa (dňa 23. sept.), ktorý zaviedli pre zvesť z Evanjelia svätého Lukáša.⁵ Podobná zpráva o anjelovi, ktorý prináša zvesť Máriiným rodičom, je v podhodennom Evanjeliu Jakubovom. A tak obdobne so sviatkom svätého Jána zaviedli podobný sviatok najblahoslavennejšej Panny Márie a to na 9. decembra. Teda príčina oboch sviatkov, totižto svätého Jána a najblahoslavennejšej Panny, bolo anjelské zvestovanie, no jednako na slávenie tých sviatkov vplývaly iné dva prvky: po prvé zázrak, keď neplodná počala, a po druhé sám cieľ počatia, t. j. potomstvo, ktoré Boh vyvolil pre veľké veci. Pomaly dôraz sa kládol na samu božiu starostlivosť, ktorú Boh má o toto potomstvo; preto jasné je označenie oboch počatí: sväté, božské, slávne. Lež božská Prozreteľnosť v príprave vlastnej Matky je zvlášť vyjadrená uznávaním ustavičnej svätosti najblahoslavennejšej Panny Márie a napokon v rozvinutom priznaní počiatocnej svätosti. — Ale me-

⁴ Porov. tamtiež 123 an.

⁵ 1, 13.

ná sviatku zodpovedajú zdôrazňovaniu, a tak teraz vravíme anjelské zvestovanie svätej Anne, vtedy počatie svätej Anny, naostatok počatie blahoslavenej Panny Márie.

Prvé hodnoverné svedectvo (asi na konci 7. storočia alebo na začiatku nasledujúceho) o slávení tohto sviatku vo východnej Cirkvi je svedectvo svätého Andreja Krétskeho,⁶ v ktorom sa hovorí o „počatí božej starej matky Anny“. V 9. storočí mali ho aj Gréci v Taliansku, v 9. alebo 10. storočí v Írsku, v 11. storočí aj v Anglicku, kde ho volali „Máriiným ctihodným počatím“; z čoho je jasné, že slávlili sviatok samého počatia, hoci nevieme, prečo sa má volať ctihodným, či pre svätosť a či pre zázrak. Keď Normani vtrhli, zanikol tento sviatok, lež v nasledujúcom storočí bol obnovený, a vtedy doista slávlili Nepoškrvené počatie (Eadmer). Predsa na pevnine toľme chýbalo, aby naopak bol obecne slávený, že sv. Bernard, Márii vášnivo oddaný, veľmi obviňoval Lyončanov, ktorí usilovali o zavedenie tohto sviatku; a v nasledujúcom storočí svätý Tomáš tvrdil, že rímska Cirkev ho ešte neslávila, lež trpela, že iné cirkvi ho slávlili. Vtedy začala neshoda odporcov a obhajcov, a nakoľko sa vzťahovala nábožná mienka, spolu šírilo sa aj slávenie sviatku, ktoré naostatok bolo predmetom dišputy ako aj samo nepoškrvené počatie.

Pápežské svedectvá. — Nakoľko ide o sám sviatok, rímski pápeži opätovne dali svoje rozhodnutia či už o slávení, či o zveľadení slávnosti a či už o schválení cirkevných hodínok, v ktorých sa výslovne pripomína Máriina výsada: Sixtus IV., Lev X., Klement VII., Pavol III., Sixtus V., Klement VIII., Pavol V., Urban VIII., Alexander VII. Podobne pod menom alebo názvom nepoškrveného počatia postavili oltáre a kaplnky, schválili rehoľné spoloč-

⁶ MG 97, 1305.

čnosti alebo bratstvá alebo ústavy; alebo dali odpustky a výsady na slávenie sviatku, na modlitbu cirkevných hodín alebo zúčastnenie sa na svätej omši. Okrem spomenutých: Inocent VIII., Július II., Hadrián VI., Pius V., Gregor XIII., Gregor XV., Klement XII., Klement XIII., Klement XIV., Pius VI. a Pius VII.

Žiaľbohu, neshoda medzi odporcami a obhajcami nábožnej mienky neostala vždy v hraniciach lásky, ako sme už vyššie spomenuli; preto Sixtus IV. vydal povestnú bulu *Gravenimis*, ktorej ustanovenia viacerí Sixtovi nástupcovia museli obnoviť. Sixtus odsudzuje ako mylné, bludné a pravde veľmi cudzie tvrdenia podaktorých, ktorí vyhlasujú, že všetci tí, ktorí sa pridávajú nábožnej mienky alebo si ju privlastňujú, smrteľne hrešia alebo sú kacíri; že ťažko hrešia tí, ktorí slávia officium nepoškvrneného počatia a ktorí počúvajú reči tých, čo potvrdzujú nábožnú mienku. Podobne zavrhuje všetky knihy, v ktorých sú takéto tresty. No kára aj tých, ktorí by sa odvážili tvrdiť, že opačná mienka je kacírska, alebo že ťažko hrešia, ktorí vyhlasujú, že Mária nebola nepoškvrnene počatá. Lebo Cirkev nemôže trpieť takýchto cenzorov, „keďže rímska Cirkev a Apoštolská stolica ešte nerozhodla“.⁷

Tridentský snem, 19. všeobecný, obnovil Sixtov dekrét, ale ako sme povedali, nadto výslovne vyhlásil, „že do tohto dekrétu, v ktorom ide o dedičný hriech, nemieni zahrnúť blahoslavenú a nepoškvrnenú Pannu Máriu, Božiu Rodičku“.⁸ No jednako rozopre sa zväčšili aj po 19. obecnom sneme a to tak, že mnohí biskupi znova pýtali rímske rozhodnutie. Svätý Pius V. dúfajúc, že rozopre skončia, v bule *Super speculam Domini* nariadil, aby nabadúce vo všetkých rečiach a pri shromaždeniach, na ktoré prichádzajú muži a ženy, zachovávalo sa

⁷ Porov. Denzinger 735.

⁸ Tamtiež 792.

úplné mlčanie o celej tejto otázke; len učenci mohli spolu rokovať, no zato platil Sixtov dekrét. Odsúdil Baiov blud.⁹

Pavol V. do istej miery zmenil Piovo nariadenie; zakázal v rečiach, pri vyučovaní, pri vývodoch a pri všetkých takých verejných schôdkach hájiť mienku, že Mária bola v hriechu počatá; aj keď bolo dovolené predpokladať nábožnú mienku, predsa len sa nemalo útočiť na opačnú mienku. Kým teda svätý Pius V. prikázal úplne mlčať o celej otázke, Pavol nariadil mlčať len o nepriaznivej mienke (bula *Sanc-tissimus*). Gregor XV. v bule s tým istým menom rozšíril Gregorov dekrét na súkromné rozhovory! A tak Alexandrovi VII. nebolo ťažko po obnovení spomenutých dekrétov odsúdiť všetky knihy, ktoré vyjadrovaly pochybnosť o nábožnej mienke alebo o sviatku (*Sollicitudo omnium ecclesiarum*).

Vtedy Klement XI. sviatok vyhlásil a celej Cirkvi ho nariadil ako sviatok zasvätený. Ale veľmi dôležité bolo rozhodnutie Leva XII. — Totižto v celom období vedeckého skúmania aj viacerí tomisti, najmä Otcovia dominikáni, boli pre nábožnú mienku a tým viacerí, čím viacej sa nábožná mienka širila. Ale predsa mnohí dominikáni — ako teraz, tak aj vtedy prisahou viazaní pridržať sa náuky svätého Tomáša — mysleli, podľa môjho presvedčenia celkom nesprávne, že svätý Tomáš neuznával náuku o nepoškrvenom počatí; a preto aj keď osobne radi by sa boli pridržali nábožnej mienky, mysleli, že svedomie ich viaže, aby nábožnú mienku odmietali. A tak Lev XII. vyhlásil, že aj keď složili prisahu, nenarušia ju, ak sa budú pridržať nábožnej mienky. Tým rozopra prakticky prestala!

Teda Benedikt XIV. v bule *Mulierem pulchram*, ktorá nemá právo verejnosti,

⁹ Tamtiež 1073.

plným právom mohol tvrdiť, že rímska Cirkev po celý čas dišputy ustavične priala nábožnej mienke. Preto aj celkom oprávnene Pius IX. v bule *Ineffabilis Deus* neodvoláva sa len na Písmo sväté a ústne podanie, na ustavičné smýšľanie Cirkvi, na súhlas katolíckych biskupov a veriacich, lež aj na akty a konštitúcie svojich predchodcov!

Účinky modlitby v duchovnom živote.

Dr. Inocent Müller, OP.

Vplyv modlitby na duchovný život kresťana opísal svätý Tomáš v týchto slovách:¹ „Modlitba okrem účinku duchovnej útechy, ktorú hneď prináša, má dvojakú silu na budúci účinnok: totižto silu záslužnú a silu dosahujúcu. Modlitba tak, ako ktorýkoľvek iný úkon ctnosti, má záslužnú účinnosť, pokiaľ vychádza z koreňa lásky, ktorej vlastný predmet je večné dobro, ktorého požívanie si zasluhujeme. Modlitba vychádza z lásky prostredníctvom nábožnosti, ktorej úkonom je modlitba, a to v sprievode niektorých iných ctností, ktoré sa vyžadujú na dobrú modlitbu, totiž pokory a viery. Lebo nábožnosti prináleží podávať samu modlitbu Bohu. Láske náleží túžba po veciach, o ktoré v modlitbe pýtame. No a pokora je nevyhnutná so strany žiadajúceho, ktorý svoju potrebnosť uznáva... Dosahujúcu účinnosť má z milosti Boha, ku ktorému sa modlíme, ktorý nás tiež k modlitbe vedie. Preto vraví svätý Augustín: „Nepovzbudzoval by nás, aby sme pýtali, keby nechcel dať.“

Ctnosti, ktoré sprevádzajú každú dobrú modlitbu, ako píše Anjelský učiteľ, majú spolu s ňou veľký vplyv na náš duchovný život a na

¹ Suma teol. II—II, ot. 83, čl. 15.

jeho pokrok. Preto svätci veľmi často zdôrazňovali známe príslovie, že kto sa vie dobre modliť, vie aj dobre žiť.

Modlitba ponajprv odtrhuje človeka od stvorenia, pokiaľ je prekážkou spojenia s Bohom. To vyplýva už z výmeru modlitby. Keďže je pozdvihnutím mysle k Bohu, kým nás nevyzdvihne k jeho trónu, musí nás odtrhnúť, pozdvihnúť zo zeme, musí nás v určitom smysle odlúčiť od nás samých. Všetko, čo je okolo nás, ponúka nám svoje radosti, ale tak, aby sme sa stali ich otrokmi. No a v nás horí ohník sebalásky, ktorá nás, veru, veľmi rada priputnáva k rozkošiam tela a smyslov. Tieto putá načím roztrhnúť. A najlepší prostriedok na to je modlitba. V modlitbe sa duša dvíha k Bohu, aby myslela na neho, na jeho slávu, aby ho milovala, je takrečeno prinútená opustiť seba samu, zabudnúť na seba, na svet a na jeho vnady a pritúliť sa k večnej Kráse a k večnému Dobru. A keď sa duša dostane v modlitbe blízko k Bohu, keď naučí sa úprimne a dôverne s ním rozprávať a obdivovať jeho nekonečné, nepochopiteľné dokonalosti, stratí chuť k veciam stvoreným, pozná ich prázdnotu, lebo začne okúšať bohatstvo božích dobier. Hnusí sa mí svet, keď sa dívam na nebo, volá náboženský pevec. Duši zhnusí sa smrteľný hriech, ktorý je dokonalou priepasťou medzi človekom a Bohom. Začne nenávidieť aj ľahké hriechy, lebo aj tie spomaľujú výstup duše k Bohu. Až napokon bude sa varovať aj dobrovoľných nedokonalostí, ktoré narušajú dôverné priateľstvo s Bohom. Začne odvážnejšie bojovať proti nezriadeným náklonnostiam vlastnej povahy, lebo poznáva, že tie ju od Boha len odďaľujú. Modlitba teda očisťuje dušu od väčších aj menších škvrn, aby bola súca žiť v priateľstve s najčistejším, s najsvätejším Bohom.

Takto v duši rastie láska k Bohu a postupne znižuje sa láska k veciam stvoreným. Preto

učitelia duchovného života vravia, že modlitba zdokonaľuje spojenie duše s Bohom, denne býva ono dokonalejšie. Veď modlitba vlastne sústreďuje všetky schopnosti človeka na Pána Boha. Rozum je ponorený do oceánu božích myšlienok, do krás božej múdrosti. Vôľa je zamierená k najvyššiemu Dobru, k Bohu a na záujmy duše. Srdce človeka sa naplní božími pocitmi, túžbami božieho srdca, ktoré je nám ustavične otvorené, ktoré nás stále miluje a vždy je k nám milosrdné. Tomuto sústreďeniu na Pána Boha pomáha pamäť, obrazotvornosť, ba i vášne, takže aj smyslová čiastka našej bytosti modlitbou sa posväčuje. Vplyvu modlitby podlieha aj samo telo, lebo pomáha duši umŕtvovať vonkajšie smysly, ktoré sú príčinou roztržitosti a vnútorného neporiadku. A nakoľko modlitba vychádza z lásky, ako učí svätý Tomáš, prostredníctvom nábožnosti a v sprievode viery, nádeje a iných ctností, je isté, že tieto ctnosti privedú dušu k naj dôvernejšiemu spojeniu s Bohom čiže k cieľu duchovného usilovania. Tu vidieť dôležitosť modlitby v duchovnom živote, ktorá je pre nás aj napomenutím, aby sme sa naučili dobre modliť.

Preto netreba sa čudovať, keď mystici vravia, že modlitba vedie k blaženému pretvoreniu v Boha, totižto k dokonalému stotožneniu s božou vôľou.² Kým v modlitbe sa Bohu klaniame a prednášame mu svoje prosby, on sa skláňa k nám a rozdáva nám milosti, ktoré toto pretvorenie uskutočňujú. Duša v modlitbe ponorí sa do božej jednoduchosti, krásy a svätosti a vidí, že toto všetko Boh jej chce dať. Boh ju osvecuje zvláštnou milosťou, aby poznala svoju prázdnotu a pomíňajúcnosť stvorenia, priťahuje ju k sebe, k nekonečnému Dobru, k prameňu všetkých dobier, posilňuje jej vôľu, aby milo-

² Porov. svätý Ján z Kríža: Výstup na horu Karmel I, 11.

vala iba to, čo je naozaj lásky hodné. Duša takto postupne odlúči sa od seba samej, od stvorenia, a stáva sa poslušným nástrojom v rukách božích, stáva sa imaním božím. Boh žije v nej a ona v Bohu.

Keď takto budeme chápať modlitbu, potom budeme môcť pýtať v modlitbe všetko, a dostaneme všetko. Boh nebude k našim prosbám hluchý, lebo budú to prosby detí, ktoré sa zriekajú všetkého, aby prišli k Otcovi. A na to prosia jeho pomoc, ktorá môže byť telesná i duševná, a Otec nebeský ju neodoprie, lebo uvidí, že dieťky ju prosia preto, aby rýchlejšie prišli k nemu.

Sviatosťný život v nás.

Ján Rekem.

Vznešená, ba priamo veľkolepá je náuka svätej Cirkvi o mystickom (tajomnom) tele Kristovom, takým úchvatným spôsobom cizelovaná v „Pavlovskej teológii“, prežívaná a tlmočená dvatisícročnou praxou Cirkvi svätej vysluhovaním a účinkami siedmich sviatosťných prameňov milosti.

Aj tu platí o nás katolikoch znova, i keď nás urážajúce, ale predsa pravdivé: Veď my vlastne poväčšine ani nevieme a netušíme, čo za poklady vo svojej viere máme. Neplatí, pravda, táto veta absolútne, ale úsekove má ona aj dnes celkom iste svoju platnosť.

Povedzme si, či preto nežijeme najmä v posledných časoch uprostred hlbokkej nevery, nehanobnej smyselnosti, vlažnosti na poľutovanie, rafinovaného sebeckta, šialeného hľadania len a len pozemských dohier, nesmieriteľných nesvorností, že nie sme dostatočne preniknutí vedomím božského života v sebe, poznaním prameňov, ktoré nás majú napojiť, naštepiť, naplniť plnosťou božského života, stmeliť v je-

den živý organizmus, ktorého pohonnou silou je Srdce Ježišovo, so Slovom Božím podstatne (hypostaticky) sjednotené, rozlievajúce do nás zo svojej rany „torrentes miserationis et gratiae” — prúdy milosrdenstva a milosti? Áno, milosti, dávanej nám skrze sviatosti, tohto ozaj tajomného puta, ktoré nielen vonkajšími, čiste právnymi vzťahmi nás spája s Bohom, ale viaže nás k Najsvätejšej Trojici vzťahmi hlbšími a tajomnejšími, mystickými, utvárajúc z nás všetkých kresťanov katolíkov jednotné telo, oživované božskou miazgou nadprirodzenej entity, a to jednotu užšiu než je číra jednota mravná, jednotu skutočnú, aj keď nie hmotnú, ale tajomnú, duchovnú, mystickú.

Zjavená náuka o sviatostiach a sviatostnom živote v nás, ktorú katolícka Cirkev ako poklad viery starostlivo stráži a predkladá, je naozaj krásna. Takže deista Goethe s obdivom volá: Die Sakramente sind das Höchste der Religion, das sinnliche Symbol einer ausserordentlichen Gunst und Gnade... Sviatosti sú čímši najvznešenejším v náboženstve, sú hmatateľným symbolom, náznakom mimoriadnej priazne a milosti.¹

Možno teda hovoriť o kráse posvätného symbolizmu sviatostí, ktorý pôsobí mocným psychologickým účinkom na jemné, umeleckým vkusom vytríbené duše.

Taktiež dá sa hovoriť, ale len cum grano salis, aby sme sa vystríhali azda prípadných výstrelkov a nevkusy, o účinnej dojímavosti obradov sviatostí po stránke alegorickej.

Ale najpozdvihujúcejším a najvďačnejším je hovoriť o skutočnej pôsobivosti a účinkoch sviatostí, lebo tu priamo v omamnom svetle nám žiari dôstojnosť Iudskej duše; tu veľkosť a dôstojnosť človeka dosahuje najvyšší stupeň, stupeň naozaj titantský, vynesená súc do zá-

¹ J. W. Goethe: Aus meinem Leben, 7. Buch.

vratných výšav nadzemskej oblasti alebo, ako už zaužívané hovoríme, nadprirodzenej, k takmer neuveriteľnej skutočnosti adoptívneho synovstva božieho, ktoré je dar, celkom prevyšujúci nielen všetky naše schopnosti, ale aj ašpirácie. Sviatosťami mŕtvych dostáva sa totiž do našej duše istá skutočnosť (realitas quaedam manens), ktorá vnútorne úplne pozmení človeka, i keď duša vo svojej podstate naďalej ostáva nezmenená. A prijatím tejto novej skutočnosti, ktorú bádava vierouka nazýva prípadkom (akcidentom), a to prípadkom z kategórie akosti, otvára sa duši nový svet, ba lepšie povedané, duša je temer vytrhnutá z nízkosti a prachu všedného života a presadená do rajskej záhrady, a to už nie ako planý strom, ale ušľachtilý druh, ktorým prúdi životná miazga milosti, nietiaca v nás život vyšší, ideálnejší, vznešenejší než čokoľvek iné na svete, lebo stávame sa „consortes divinae naturae“ — účastní prirodzenosti božej, prestanúc byť „synmi hnevu“ stávame sa synmi vykúpenia, lebo sme nielen obnovení, ale aj znova zrodení, a to ozaj spôsobom na závidenie, znova zrodení samým Bohom v Slove a pravde.²

V diele K Výšinám O. Chabot píše: „Nedá sa pochybovať o tom, že život nadprirodzený, získaný a daný dušiam skrze Krista Ježiša, je účasťou na vlastnom žití božom. Žriedlo jeho je nám zreteľne ukázané. Plynie ono z lona Otcovho ako žitie samého slova. Pripravil ho pre nás Syn, ktorý ho zaslúžil svojou obetou. Z tohto žriedla, otvoreného pre všetkých, rozvádza ho Duch Svätý podľa svojej vôle a oživuje ním duše svojím tajomným dychom; a preto všetci, ktorí ho dosiahnu, stávajú sa dieťkami božimi, zrodenými pre vyšší život, nie z vôle tela, ani z vôle muža, ale skrze samého Boha. Dostali sme naozaj účasť na prirodzenosti božej, zakolotalo v nás žitie božie,

² Jak. 1, 18.

nosíme Boha vo svojom tele. Duch Boží oživuje nás, aj riadi nás, božský živel nás premieňa, ako oheň premieňa železo; naplnení Božstvom sme svätynami Boha živého.”

Svätý Augustín volá uchvátený: „Sme nebom”; a veru aj náš pomer k Bohu už nie je cudzí, nie je pomerom pána k sluhovi, otrokovi, ale je intímny, rodinný, dôverný; aj keď medzi Bohom a človekom je závratný bytostný (ontologický) rozdiel, predsa sme už Bohu bližšie, sme s ním spojení úzkym putom ako členovia jedného domu, — „domestici Dei” — ako členovia jednej rodiny. „Familiaritas stupenda nimis”, so slzami radosti v očiach volá Tomáš Kempenský!

Kto vypovie, čo všetko rozochvieva dušu, obdarenú milosťou posväcujúcou, duševnou svätosťou?

Slová sú bezmocné a nevládne, aby opisali a tým menej vylíčili to, čo vlní sa dušou kresťana v prítomnosti jej vzácneho hosťa Svätého Ducha, ktorý je v nás prítomný či už podľa mienky jedných ako účinná príčina skrze zvláštnu činnosť, alebo podľa Veľducha z Aquína ako priateľ priateľskou láskou v mysli priateľa (*amicus in mente amici* — *per amicum dilectionem*),³ alebo podľa ešte krajšieho mienenia Petaviovho, ktorý o tajomnom vzťahu k Duchu Svätému, do ktorého nás uvádza milosť posväcujúca prvá a ako by hlbšie ponoruje a utvrdzuje milosť posväcujúca druhá, daná prijímaním sviatostí, — učí, že Duch Svätý, ako taký je zvláštnym spôsobom entitatívne prítomný v duši ospravodliveného, a spolu s Duchom Svätým sú prítomné aj ostatné božské osoby, aj keď nie už titulom milosti, ale skrze najužšiu spojitosť, ktorá je medzi Najsvätejšou Trojicou, ktorú bohovedci volajú *circumcissia*, *perichoréza*.⁴

³ Suma teol. I, 43, 3.

⁴ Porov. Petavius: De Trinitate 8, 6, 6.

Ale týmto plnosť synovstva božieho nie je dovŕšená. Na zemi je len jej začiatok; a aj obsiahnutie Ducha Svätého skrze jeho zvláštnu prítomnosť v duši je len počiatkom imania (possessionis) celej Najsvätejšej Trojice skrze blažené videnie v nebi, ku ktorému nám milosť dáva právo na dedičstvo; veď keď sme synovia, teda i dediči.

Ba milosť posväcujúca nielenže dáva nádej na obsiahnutie tohto dedičstva,⁵ ale tým, že nám dáva entitatívnu prípadkovú a zvláštnu podobnosť s Bohom, dáva nám aj fyzické uschopnenie prijať do duše lúč, svetlo slávy, ktorým duša inak nevládna pre nedostatok sily vidieť Boha, ako je on sám v sebe, je posilnená a uschopnená poznávať nevyspytateľné hlbiny mora božieho Bytia už nielen obdobne skrze analogiu a abstrakciu, ani čirou vierou, ktorú toľko ráz apoštol Pavol stavia čo protivu k blaženému videniu,⁶ ale bezprostredným rozumovým poznávaním, ktoré krásne a výstižne označuje tenže Apoštol milosti „videním Boha s tváre na tvár“.⁷

*

Aj v dvadsiatom storočí po Zjavení ľudstvo ešte zväčša blúdi. Veľmi blúdi v bahne nízkošti a špiny. A jednako chce sa aspoň hodná jeho časť dostať aj k vyšším métam, i keď azda nesprávnou, často pochabou cestou. Veď čože je: panteizmus a panhenteizmus iného, ako túžba, čo aj zle formovaná, ako nesprávne vyjadrená nostalgia poblúdeného človeka dostať sa znova späť do teplého náručia božieho, z ktorého kedysi dobrovoľne vypadol, túžba dostať sa čo do najužšieho spojenia, najintímnejšieho spočinutia v Bohu, túžba povzniesť neverou zdiskreditovanú ľudskú dôstojnosť na piedestál majestátu a vyššej hodnosti. A že ľudstvo, spoliehajúc sa len na seba a na svoj rozum, tak

⁵ Tit. 3, 5-7. ⁶ 2 Kor. 5, 6-8. ⁷ 1 Kor. 13, 12.

blúdi v tmách? Členovia KA spolu s duchovenstvom majú blúdiacich zachraňovať, príležiťe aj nepríležiťe vnášať, vštepovať a natískať ľudstvu slovom aj perom žiaru vznešenej náuky o ústrojenstve, organizme mystického tela Kristovho, o vysokej hodnosti synovstva božieho (adoptívneho), ktorým sa smieme honosiť skrze účinnosť sviatostí; a buďme presvedčení, že tieto úchvatné pravdy zjavenej náuky, ak budú dostatočne spopularizované, s pomocou božou, ktorá v nich tlie, pohnú nespokojné, tápajúce ľudstvo k návratu k Pravde ešte azda skôr, než by bol kruh bludov vyčerpaný. Vznešená hrdosť synovstva božieho ukáže bezmocnosť ľudskej pýchy aj s jej nepravým falošným zbožnením človeka. Svetlo milosti, aspoň koľko-koľko poznanej, a i keď podľa skromných síl, predsa aspoň trochu chápanej a bojom chránenej, osvieti a posväťí nielen jednotlivcov, ale aj spoločnosti, začleniac ich do živého organizmu jedinej spoločnosti podľa úmyslu božieho, pod jedinou hlavou Ježišom Kristom; a tak vznešeným spôsobom sa dokoná to, čo je tak krásne vyjadrené pôvodnými gréckymi slovami v Liste k Efezským:⁸ „Anakefalaiósasdaí ta pánta en to Christo...”

Šťastie pútnika.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

„Hľadím na kypiaci život v rozkvitnutej záhrade a vidí sa mi, že táto záhrada je ríšou radosti; ale v skutočnosti celá záhrada je len veľkou nemocnicou, kde všetko má nejakú chorobu, na ktorú hynie.” Radosť uniká z vädnicích kvetov a z usychajúcich ratolestí od začiatku ľudského života až po jeho koniec. A pútnik si ešte sám má ukladať mnohé odriekanie aj tejto krátkej radosti. Nepútnik hľadá

⁸ 1, 10.

šťastie v tomto unikani, a nenachádza. Aj na pútnika doráza unikanie a túžba. Teda hľadáme šťastie pútnika.

Hlavné dielo svätého Tomáša Akvinského mohli by sme nazvať popisom cesty pútnika. Suma teologická totiž líči život človeka v jeho počiatku, v jeho pôvode, v jeho povznesení, v jeho bojoch a úpadku, v jeho snahách o zdokonalenie, ukazuje prostriedky na vyvrcholenie životnej usľachtilosti. A náuka o šťastí ľudského života je ako rámeček tohto líčenia života pútnika. Keď svätý Tomáš prestal hovoriť výlučne o Bohu, hneď začal hovoriť o šťastí človeka; a podľa plánu, ktorý mu nebolo dopriate dokončiť, chcel zasa hovoriť na konci o šťastí človeka. Že totižto šťastím ľudského života je uchopiť pravý cieľ, život a podržať ten cieľ po celý život; až na konci pozemskej púte dosiahnutie úplného cieľa bude vyvrcholením životného šťastia. Týmto cieľom je smerovať k Bohu. Pre človeka smerovať značí zrejme dvoje: smerovať duchom a smerovať srdcom, mať na myslí a v srdci Boha. To je jediné ľudské šťastie, ktoré sa nepodobá vädnúcemu kvetu, ale má krásu nevädnuceho kvetu a ešte kvetu, v nevädnucej kráse ustavične sa rozvíjajúceho na väčšiu krásu a na väčšie bohatstvo. Všetko ostatné vädne. Iba Najvyšší a Najdokonalejší mohol o sebe povedať v Písme: „Ja som Pán a nemením sa.“

V zásade to dokazuje každý ľudský život, že jeho šťastie na zemi nie je v niečom stálom, lež vo smere k niečomu, čo by naplnilo život *lepším obsahom*. *Možno sa mylíť v obsahu, ale nemožno umlčať túto túžbu po smere*. Len pútnikovi je dané dosiahnuť smer, ktorý vedie k najbohatšiemu obsahu a ktorý sám je takým obsahom, že už pred dosiahnutím celého cieľa smeru značí najhlbšie šťastie bytosti pútnika.

Múdrosť starého filozofa povedala, že šťastie je neprerušiteľné a úplné a dokonalé držanie

života. Kto nedrží smer k Najvyššiemu, nemá v mysli a srdci Boha, čo drží? Na chvíľku kúsok nedokonalosti. Táto múdrosť starého filozofa všetko povie mysli pútnika. Pútnik svojou vierou je spojený so životom, ktorý je nelen bez konca, ale aj najdokonalejší život. Vtúlený Boží Syn vyhlásil: „Kto ide za mnou, nechodí vo tmách, má svetlo života.“ A zas „Kto mňa miluje, k tomu prídem, a s Otcou u neho urobíme príbytok.“ Viera, ktorá pútnikovi svieti na cestu životom, stane sa mu prameňom šťastia, lebo je mu ozajstným spojením s cieľom. Neukazuje mu len ďaleký cieľ, a vo svojich dôsledkoch spôsobí, že tento cieľ sa priblíži na dosah nielen srdca, ale aj na dosah takej blízkosti, že svojimi lúčami môže ožarovať cestu pútnika a spojiť s tým, ktorý „je Pán a nemení sa“.

V knihe Prísloví je napísané: „Smiech bude smiešaný s bolesťou a za radosťou pôjde blízko nárek.“ Viera pre pútnika urobí prevrat. Bolesť bude vždy smiešaná s radosťou a za nárekom blízko pôjde radosť. Do smiechu človeka sa miesi bolesť pre temnoty, ktoré z radosti hľadajú, lebo z každej hľadá neistota mysle a neuplné ukojenie srdca. Preto aj za radosťou ide vždy nárek, že sa ukáže, že nijaká radosť „nie je to pravé“. Viera uvedomenému pútnikovi nielen ukáže, ale aj svojimi dôsledkami poskytne šťastie, ktoré môže dokonale aj dať svetlo a poskytnúť radosť srdcu. Podľa božieho prisľúbenia totižto dáva samého Boha, ktorý je stará osvedčená krása a jednako nikdy krása zostane nutá, vždy nová; ktorý je múdrosť bez sklamaní, ktorý je moc bez konca; ktorý je večnosť čire svetlo, nesmiernosť, dobrota, vľúdnosť, milosrdenstvo, všetko, čo človek potrebuje, aby na svojej púti cítil, že má život dokonalý, úplný a neprerušiteľne, pokiaľ vo viere a živote z viery môže povedať, že ide za Pánom a že Pán u neho prebýva. Nechodí vo tmách. Všetk

pozemské malé šťastie môže sa premeniť na veľké nešťastie; pútnik takú premenu nepozná. Každé ráno sa na pútnika usmieva najradostnejšími zorami dňa, v ktorom ho očakáva nová stránka šťastia, lebo ho bude sprevádzať otcovská aj kráľovská nežnosť Boha, ktorý nemá otrokov, po vysilenie zapriahnutých, ale priateľov, ktorí pracujú s ním. „Kto sa ráno mne prebúdzá, nájde mňa“, vraví kniha Prísloví. Keď pútnik večer chce nahradzovať vyčerpané sily, vie, že podľa žalmového slova „nedrieme ani nespí Strážca Izraela“. V dennej práci medzi ránom a nocou ustavične vie, že „skôr matka zabudne na svoje dieťa, ako by on zabudol“ na pútnika.

Len pútnik pochopí, akú múdrosť storočí obsahuje otázka, ktorú Cirkev dáva na začiatku púte: „Čo žiadaš? Čo ti dá viera?“ A v obidvoch odpovediach je, že na začiatku cesty pútnik žiada vieru a že viera mu dá večný život. Nie len večný život na konci putovania, ale držanie tohto života po celú púť a všetok vplyv tohto života. Celé životné šťastie závisí od tohto pochopenia, ako zasa celé životné nešťastie vyplýva z nepochopenia tohto. Keď si slávny učenec povzdychol: „Čo mám teraz? Nič nemám, a veriť nemôžem“, to bol len doklad a dôkaz, že viera je životné šťastie pútnika, lebo mu dá trvalé držanie Pravdy a Lásky.

A viera aj preto značí šťastie pútnika, že je pre neho oslobodením. Moderný spisovateľ nedávno napísal: „Kultúra Európy záleží v tom, že ustavične dáva to, čo nepotrebujeme. Keď ľudská bytosť vojde do jej krámu, chvejúc sa túžbou po tom, po čom ľudská duša kričí, dostane vždy odpoveď: Ó, prosím, to nevieme... ale nechceli by ste hádam miesto toho toto?“ U životných filozofov nového veku javí sa veľmi silná zaujatosť proti všetkému, čomu oni vravia „životné ničotnosti“. Ale kto nám povie, kde prestávajú tieto „životné ničotnosti“, ktoré

ničia šťastie človeka? Ten nám ukáže cestu k šťastiu. A tak viera je nielen šťastím pútnika, lež je jedinou cestou k šťastiu aj pre toho, ktorý dosiaľ nie je pútnikom.

Cirkev - večnosť v čase.

A. D. Sertillanges, OP.

„Boh stvoril jedno dielo medzi nami, nezávislé od všetkých ostatných príčin a závislé iba od neho, ktoré zaplňuje všetky časy a všetky miesta.“ Týmito slovami chcel Bossuet predstaviť svojim súčasníkom večnú Cirkev. Pravda, Cirkev stojí na evanjeliových zázrakoch ako na základe, ktoré sú sťa by pečatou Boha pri jej narodení. Ale keď Cirkev udržovali zázraky pri jej vzraste, keď jej dodávaly nadšenie v bojoch proti mocným, dnes ona sama robí si nárok na tú istú silu ako vonkajší prejav Boha, ktorý skrze ňu, tak, ako skrze zázraky, dáva sa poznávať. Zázraky nevyučuje, lebo tie sú už v nej. Nimi odkrýva božské v človeku. Cirkev je súborom zázrakov, sama je najväčším zázrakom.

Ten zázrak spočíva v tom, že medzi nami jestvuje sociálny organizmus božsko-ludský so životom božsko-ludským, v ktorom vidíme Boha v spoločnosti s človekom a človeka v spoločnosti s Bohom.

Ten organizmus už vo svojich začiatkoch, keď všetko novonarodené silne sa prispôsobuje, oslňuje pohanský svet. Jeho jednota, jeho silná sústava, zrejmá vnútorná pevnosť a život Ducha v ňom, ožaruje a presvedčuje povolané a predurčené duše, že ich miesto je v ňom.

A dnes, aj keď činnosť Ducha je menej viditeľná, jeho účinky v Cirkvi sú ešte zrejmejšie. A Cirkev vie, že toto znamenie zpravidla stačí presvedčiť pozornú a priamu dušu. A ne-načím sa čudovať. Lebo keď Boh skutočne koná spolu s človekom, s človekom spoločenským,

ktorý žije vo viditeľne, to sa musí vidieť. Že Boh je tu tak, ako všade inde „Boh skrytý“, ako príčina neviditeľná, to neprekáža hľadajú-
cemu odhaliť jeho prítomnosť, keď ho už srdce
hľadá. „Je nemožné“, píše Pascal, „aby Cirkev
nepoznali tí, čo milujú Boha z celého srdca,
lebo taká je zrejmá.“

Boží život Cirkvi poznajú tí, čo ho chcú
poznať v jej trvaní a v jej vlastnostiach. Cir-
kev, to je večnosť v čase; a večnosť je trvanie,
lebo objíma čas, a spolu je to čosi prirodzene
nadčasové vo svojom vzťahu k našim meniacim
sa trvaniam. Trvania rovnajú sa bytiam. Naše
trvania sú rozkúskované a nám prispôsobené;
trvanie Boha je nemeniteľné a nekonečné
vo svojom bytí, ktorým je Boh sám. Keď teda
Boh vtelením naozaj žije s človekom na zemi,
jeho život je obdarený nezničiteľným trvaním
a spolu relatívnou prednosťou, lebo človek do-
statočne môže poznať, že nie je tu sám, že Pô-
vodca jeho bytia priberá ho akosi na svoj
základ, aby ho vyvýšil.

Ponajprv trvanie. Kto sa vie na neho dívať,
vidí tam niečo úžasné. Cirkev podľa svojho vý-
meru a podľa vlastných nesčíselne ráz zopako-
vaných výrokov musí byť večnou. Je to
zvláštny záväzok. Prorok, ktorý by si pred-
povedal takú budúcnosť, v každej chvíli musel
by očakávať sklamanie. Aj protivník cíti silu
tohto nároku, preto sa ponáhľa prorokovať Cir-
kvi smrť, vyhlásiť ju za blížiacu sa, ba už za
prítomnú aspoň v akýchsi predohrách.

Taktika je dobrá. Nejde o to, aby Cirkev
bola mravne zničená, aby bola podrytá dôvera
v jej trvanie, ale chcú dokázať, — keby mohli
— že jej trvanie bude mať koniec. Ak Cirkev
musí zomrieť, nie je nič. Keď Cirkev nie je iba
v čase, čo musí byť, lež aj podrobená
času, teda je ponechaná zmenám času tak, ako
všetko ostatné a že nie je zapojená do večnosti.

Inými slovami, keď Cirkev zomrie kedykoľvek pred smrťou človeka, teda je iba ľudská, že nie je ľudsko-božská, ako si to sama namýšľa, a že keď prestane, nič sa nestane.

Lež Cirkev neznepokojuje sa takýmto nebezpečenstvom. Už dvatisíc rokov počúva tých, čo sa jej vyhrážajú. A takáto minulosť nemohla by byť zárukou budúcnosti? Veľkí historici to verili, lebo boli ohromení nielen skutkom samým, lež aj zázračnou istotou pred toľkými prekážkami a jej spokojnosťou vo výstredne znepokojovaných úsekoch dejín, bohatých na veľké prekvapenia.

Takáto psychologická sila, jestvujúca len v Cirkvi, je čosi prekvapujúce. Je to sila, ktorá sama o sebe nepochybuje ani o svojej budúcnosti. Sila nepoddajná v každom konaní, ktorá sa nebojí prenasledovaní, útokov, prekážok, ktorá svojou starou skúsenosťou pozná pasce všetkých ustanovizní: je to odvážna stávka. Naozaj odvážnosť robiť výnimku len so sebou samou!

Cirkev prechádza medzi príhodami ako námesačník po okraji strechy. Námesačník, vedený vnútorným duchom v šťastnej nevedomosti nebezpečenstva, nepadne. Zobuďte ho, vezmite mu nevedomú bezpečnosť a životnú istotu, a je stratený. Tak by bolo aj s Cirkvou, keby stratila svoju vieru. Lež ona nemôže ju stratiť. Vnútorný Duch v nej dáva jej vedomie istoty a večného trvania.

Cirkev si je povedomá toho, že prežije všetkých, čo očakávali jej koniec, a pochovala už mnohých, ktorí očakávali jej záhubu. Ona je prorokom sama pre seba, preto vraví: Budúcnosť je moja, lebo tá budúcnosť je už vo mne skrze toho, ktorý ju riadi. Mňa čas neobsahuje, to som ja, Cirkev, ktorá udržujem časy svojím Duchom.

DO VÝŠAV.

Adventné hlasy.

Modlitby pri slávnosti eucharistie.

Náuka apoštolov.

Dakujem ti, svätý Otče, pre tvoje sväté meno, ktoré si vstúpil do našich srdc a pre poznanie, vieru a nesmrteľnosť, ktorú si nám zjavil skrze Ježiša, Syna svojho. Tebe nech je sláva na veky! Ty, všemohúci Pane, stvoril si všetko pre svoje meno. Dal si ľuďom jedlo a nápoj a život večný skrze Syna svojho. Dakujeme ti za všetky veci, lebo si mocný. Nech ti je sláva na veky! Pamätaj, Pane, na svoju Cirkev! Zachráň ju pred každým zlom, zdokonaľ ju vo svojej láske a shromaždi ju posvätenú zo všetkých strán sveta do svojho kráľovstva, ktoré si jej pripravil, lebo tvoja moc aj sláva je na veky. Nech príde milosť a nech sa pomínie tento svet! Hosana Synovi Dávidovmu .. Marán athá. Pane náš, príď! Amen.

Prel. H.

Ako vidí stvorené veci Boh a ako človek.

Svätý Augustín.

My vidíme tvoje diela, lebo jestvujú; jestvujú však, lebo ich vidíš. A my vidíme zvonku, že sú a zynútra, že sú dobré, no ty si ich videl stať sa, len čo si chcel, aby sa stali. Vtedy som bol povzbudený konať dobro, keď moje srdce vzbĺklo Duchom твоjim. Prv však, opustiac ťa, bol som podnecovaný, aby som konal zlo. Ale ty, najvyšší a jedine dobrý Bože, nikdy si neprestal mi robiť dobré. Sú niektoré naše skutky dobré, pravda, len z tvojej milosti, lež nie sú trváce. Dúfame, že skrze ne dôjdeme večného odpočinku v dokonalom tvojom posvätení. Lež ty, najvyššie dobro, ktoré nijakého iného dobra nepotrebuješ, stále si v pokoji: pretože tvoj pokoj — to si ty sám. A kto z ľudí môže urobiť pochopiteľným toto tajomstvo? Ktorý anjel môže toto objasniť anjelovi? Ktorý anjel človekovi? Teba nech o to prosí, u teba nech hľadá, u teba nech klope; tak a len tak ho dostane, tak ho nájde, tak mu bude otvorené. Amen.

Prel. H.

Povzbudenie k poníženosti.

Svätý Klement Rímsky.

Bratia, buďme pokornej mysle! Odhodme všetkú namyslenosť, pýchu, bláznosť a hnevy a čiňme to, čo je napísané v Písme svätom. Hovorí totiž Duch

Svätý: Múdry nechvál sa svojou múdrosťou, a silný nechvál sa svojou silou, a boháč nechvál sa svojím bohatstvom; kto sa však chváli, nech sa chváli v Pánovi tým, že ho hľadá a uskutočňuje jeho právo a spravodlivosť. Uvažujte najmä o rečiach Pána Ježiša, v ktorých nás učí skromnosti a veľkodušnosti. Hovorí: Buďte milosrdní, aby ste došli milosrdenstva, odpúšťajte, aby vám bolo odpustené; ako vy iným činíte, tak bude sa diať vám; ako dávate, tak vám bude vrátené; ako súdite, tak budete posúdení; akou láskou budete s inými zaobchádzať, tak bude sa zaobchádzať s vami; akou mierou vy meriate, takou sa bude i vám merať. Upevnime sa týmto príkazom a nariadeniami, aby sme žili v poslušnosti, nasledujúc vzor jeho slávnych svätých. Hovorí totiž Písmo sväté: Na kohože mám hľadiť, ak nie na pokorného, tichého a trasúceho sa pred mojím slovom? Prel. H.

Chválospev na lásku.

Svätý Klement Rímsky.

Kto má Kristovu lásku, zachováva Kristove príkazy. Tajomstvo sväzku lásky božej kto môže vyrozprávať? Kto odváži sa hovoriť o jej utešenej kráse? Výška, ku ktorej privedie človeka láska, je nevysloviteľná: láska spojuje nás s Bohom, láska zakrýva množstvo hriechov, láska všetko vydrží, všetko trpezlivo znáša. V láske ničo ošklivé, ničo pyšné. Láska nepozná triedny boj, láska nepobáda k vzbure, láska robí všetko vo svornosti; láskou všetci vyvolení boží stávajú sa dokonalými, bez lásky nič nie je Bohu milé. Skrze lásku prisvojil si nás Pán; pre lásku, ktorú mal k nám náš Pán, vylial Ježiš Kristus z vôle božej svoju za nás a dal svoje telo za naše telo a svoju dušu za duše naše.

Veľká a podivná je láska a jej dokonalosť nedá sa ľudsky ani vyrozprávať.

Kto z ľudí je schopný nadobudnúť si túto lásku? Iba ten, koho Boh predurčil, aby bol hodným tohto daru. A preto modlíme sa a prosíme pre jeho milosrdenstvo, aby sme boli hodnými lásky a stali sa bezúhonnými a slobodnými od zlých náklonností. Všetky ľudské pokolenia od Adama až po dneskajší deň sa pominuly. Tí však, ktorí zomreli skrze milosť božiu v láske, dostanú miesta blahoslavených a zjavia sa, keď príde kráľovstvo Kristovo. Písané je totiž: Vojďte do príbytkov na maličkú chvíľku, dokiaľ neprejde môj veľký hnev, a rozparnätám sa na deň dobrý a vzkriesim vás z vašich hrobov. Blahoslavení sme, drahí, ak sme plnili príkazy Pánove v úzkom spojení s láskou, aby nám boli odpustené hriechy skrze

lásku. Písané je totiž: Blažení, ktorým odpustené sú nepravosti a ktorých prikruté sú hriechy. Blažený človek, ktorému Pán nepričítal hriech a v ktorého duchu nielo klamu. Toto predpovedanie blahoslavenstva patrí tým, ktorí sú Bohom vyvolení skrze Ježiša Krista Pána nášho. Jemu nech je sláva na veky vekov.

ŽIVOT.

Z Engadinu. Listy na potešenie.

Vieš, vždy znova, najmä v nedeľu, uchvacuje ma tu záprak eucharistického premenenia. Práve v tomto údolí, v tejto prírode. Vonku pred oknami kaplnky sú zasnežené hory a nad nimi sa sklepi podivne belasé nebo. Na stenách kaplnky je jasný odraz svietiacich jazier a lúče slnka zahaľujú oltár a kňaza do svetelného rúcha. To je ranné slnko! A práve je premenenie. Stisnuté množstvo za mnou kľaká a je celkom ticho. Len zvonček zneje a i ten napomína k tichu. Vieš, v tejto chvíli prichádza mi na um skoro — ak môžem byť taký smelý pomyslieť si to — záprak premenenia: že sa tu stáva čosi neslýchané, ale v inom svete, že tu nasledujú východy slnka vo svete ducha, ba vo svete Boha, že sa tu stáva udalosť v strede všetkého bytia, kým príroda tam vonku — ostáva rovnako ďaleko von, na periférii. Tu stoja hory a svietia jazerá a sú neopísateľne krásne, ale nemajú ani najmenšieho tušenia, že je niečo ešte aj nad nimi, že predsa ležia až na samom dne sveta božieho a že ten sa rozprestiera odtiaľ ešte nekonečne vysoko, do výšky a do hĺbky, kde sa hory a svetlo a žiarivé vody viacej nespomínajú, kde sa o nich viac nehovorí tak, ako na porade vodcov národov, v ktorej sa rozhoduje nad osudom sveta, nehovorí sa o hračkách detí alebo o peknom počasí.

A je pozoruhodné, že táto výška, ktorá predstavuje aj pre Boha čosi vysoké, je postavená na ľudský čin, a že tento ľudský čin je ľudské utrpenie, sice dobrovoľné, ale neslýchane veľké: obeť smrť, poslušnosť a zriekanie až po smrť na kríži, umierajúce zanemenie, znášajúce mlčanie, prýštiaca láska, vyliata krv.

Či sú ešte vyššie výšky, ktoré vnikajú hlbšie do vnútorného života Boha? Výšky, ktoré sú postavené na ľudskej radosť a blaženosti srdca? Nevieť to a ani to neverím, lebo tam, kde sa stáva eucharistické premenenie, tam je bôľ a šťastie jedno, tam sa stáva smrť životom, a to práve preto, že život vošiel do smrti. Tam sú všetky tieto protiklady pre-

konané. Čo sa zdola javí ako bôh a obeta, je shora nebeská blaženosť a velebnosť božia.

Kde je teda nemožné údolie, tam musia prestať aj výšiny. Najväčšie a najvyššie je obetovaná láska. A nad tou nie je už nič.

P. Lippert, SJ.

Prel. V. Laučo, SJ.

Kostolná reportáž o „zdvorilom“ nezdvorilcovi.

Je utešená letná nedeľa. Na veži práve bije 9 hodín. Sme v kostole, ktorý leží v strede mesta. Je dosť naplnený. Do predposlednej lavice sadol elegantný pán, asi tridsiatnik-štyridsiatnik. Podľa pohybov a črt tváre zrejme niečo viac ako obyčajný prostý človek. Inteligent... Na tomto človekovi zaujíma nás jeho spravovanie sa pri svätej omši. Všeobecne povedané možno ho nazvať zosobnenou nudou a čírou fyzickou prítomnosťou na tomto svätom mieste. Málo mu záleží, či je obetovanie alebo prepodstatnenie s pozdvihovaním alebo prijímanie. Zdvorilo sa obzerá po príchodoch, hlboké poklony napravo, naľavo, posunky, úsmevy atď. Bože, veď ako by to bolo. „Zdvorilosť“ nadovšetko, aj v kostole; veď aj to je v širšom smysle spoločenská miestnosť — ospravedňuje svoje správanie náš inteligent. Hej, zdvorilosť nadovšetko! Ale kto je tu z nej vyňatý? Prvá a najvznešenejšia osobnosť tohto najsvätejšieho miesta: Ježiš Kristus. Náboženský ľahostajní, duševne prázdni ľudia nájdú spojivo vo forme zdvorilosti ku hockomu, len k Bohu nie. Nože si len bližšie všimnime tento nezdvorilý, neinteligentný postoj nášho inteligenta k najvyššej Inteligencii — k Ježišovi a jeho obeti.

Zvonček pri sakristii zazvoní, kňaz vychádza. Čo inteligent? Zvedavo sa oprie očima o východ sakristie, premeria hltavo kňaza i jeho rúcho. Zvedavosť je ukojená, ale sklamaná: „Myslel som, — húta — že bude mať deviatu dôstojný pán X. A tu ho máš! Zasa len ten starý. Zívne a tupo sa obzerá okolo seba.

Začína svätá obeta, v ktorej Ježiš Kristus kňazovým prostredníctvom obnovuje v celom obsahu a rozsahu svoje vykupiteľské mučenie nekrvavým spôsobom. Stupňové modlitby sú horkou túžbou nad hriechami, teda zápornou prípravou na požívanie ovocia, ktoré sa rodí na obnovenom kalvárskom strome. — Úd tela Kristovho, a to ešte inteligentný, koná vtedy veľmi podrobnú prehliadku svojich nechtov alebo aj manikúru. Čože si on uvedomuje, že tu ide o manikúru duševnú, že i z duše treba odstrániť špinu.

Na jasavé Gloria očistenej duše, ktorá patrí k ľudom dobrej vôle na vrúcne modlitby, čo kňaz prednáša v mene celej shromaždenej pospolitosti aj na

ohlasovanie slova božieho v epištole a evanjeliu odpovedá iba svojou unudenosťou a absolútnou neúčasťou na tomto najsvätejšom úkone.

Je obetovanie. Kňaz prednáša velebnosti Božej bielučký chlieb na zlatej patene a víno v kalichu. Úkon, pri ktorom sa má človek ešte ujšie pripojiť v duchu k obetujúcemu kňazovi a prosiť, aby Pán prijal tú čistú obeť ako odprosenie za množstvo našich hriechov, ako najvyšší hold bohopocty, chvály, prosby a vďaky. — Pozorovaný skladá ruky... Holoové prevapenie! Akiste sa bude modliť, aj ústa už pootvára... Ale, kdeže by! Iba znovu živa a s praskotom nafahuje prsty.

Sme pri vrcholnom bode najsvätejšej drámy. Kňaz prepodstatňuje obetné dary na Kristovo telo a krv Kristovu a pozdvihuje ich na verejné klaňanie. Je to chvíľa, ktorá nám poskytuje možnosť vzbudiť živú vieru v Kristovo skryté božstvo pod spôsobmi chleba a vína slovami Tomáša, apoštola: „Dominus meus et Deus meus — Pán môj a Boh môj!” Je to spolu aj chvíľa, v ktorej si možno vyprosiť mnoho milostí, najmä tú, ktorá nám pomôže vytrvať v dobrom. — Ste zvedaví, čo robí cez pozdvihovanie inteligent, o ktorom je reč? Podľa porekadla: Keď prídeš medzi vrany, ... chce sa ako-tak prispôbiť nábožným veriacim. No je to len paškvil nábožnosti: schúlený, polokľačiac, polosediac oháňa si chvíľu muchy. Tak totiž možno nazvať jeho kríže a bitie v prsia. A skôr ako miništrant docengal, už sadá a pohruží sa do svojho „dolce far niente”.

Na prijímanie, keď skupina mládeže, pánov i dámy pristupuje k stolu Pánovmu a zúčastňuje sa podľa Kristovej výzvy na obetnej hostíne, ozve sa polohlasne hundranie: „Čo ešte aj títo predlžujú bohoslužby!” To je on! Telo Kristovo neje, krv nepije. Preto ani Kristus neprebýva v ňom, ani on v Kristovi. Bohužiaľ, vidno to až veľmi jasne.

Je konečne požehnanie. Ledva sa ho dočkal s klo-búkom na odchod. Nedbalý kríž, a poď ho von! Na 15-minútovú kázeň nečaká. Načo. Veď sa toho napočúva popoludní na slávnosti. To vypočuje — „zdvo-rilosť”!

Úboziak! Neživí sa Pánovým telom ani slovom; to že chodí do kostola, je tradicionalizmus, bez vnútorného presvedčenia. Suchá ratolesť na viniči božom.

Končím svoju reportáž úryvkom z 15. hlavy Já-novho Evanjelia: „Zostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže donášať ovocie sama od seba, ak len nezostane na viniči, tak ani vy, ak len nezostanete vo mne. Ja som vinič, vy ste ratolesť; kto ostáva vo mne a ja v ňom, ten donesie mnoho ovocia; lebo

bezo mňa nič nemôžete činiť. Ak kto vo mne nezostane, vyhodí sa von ako ratolesť, i uschne, a soberú ho a hodia na oheň, a bude horieť" (Ján 15, 4—6).

E. Macák, SS.

Apoštolát mužov.

Milovaní katolícki mužovia! Nech je akákoľvek skromná životná postać niektorých zpomedi vás a nech máte po ruke akokoľvek skromné prostriedky a možnosti účinkovania, jednako je už veľkou vecou, keď predovšetkým v sebe upevníte a obnovíte kráľovstvo božie. Prečo? Lebo z plnosti srdca — ako povedal božský Učiteľ — hovoria ústa (Mat. 12, 34). Presvedčený katolík, žijúci z viery, horlivý a veľkodušný, je už niečo veľkolepého. Povedzme — a veríme to —, že každý z mužov, organizovaných v Katolíckej akcii, je dokonalým kresťanom katolíkom myslou, vôľou aj skutkom, či je to maličkosť v očiach toho, ktorý by bol pre 10 spravodlivých ušetril Sodomu od plameňov (Gen. 18, 32)? A keby každý z týchto mužov bol oduševnený za slávu božiu, keby stále vysielal k nebesám úpenlivú prosbu za spásu sveta a keby všetky tieto srdcia mocne volaly: „Adveniat regnum tuum — príď kráľovstvo tvoje“, či by sa takéto volanie nedotklo nebeského Otca, ktorý si nič viacej neželá ako to, aby jeho milovaný Syn, poslaný za Vykupiteľa ľudí, kráľoval nad svetom a spasil ľudské pokolenie?

V nadprirodzenom poriadku po každom čine, po každom vzplanutí lásky a po každej strelnej modlitbe zostupuje na celé mystické telo Kristovo (Cirkev) oživujúca rosa, účinkuje v ňom a ovplyvňuje celý svet. Keď sa tento tajomný, neviditeľný a mocný vplyv navonok prejaví zjavným príkladom praktického mravného života, buďte presvedčení, že tento príklad pomaličky bude očarúvať svoje okolie. Naučí, ako premáhať náboženskú ľahostajnosť a studenosť, ľudský ohľad a vášne. Stane sa soľou, ktorá zachová svetu chuť nebeských vecí. Svetlom dobrých skutkov bude povzbudzovať k oslave Otca, ktorý je na nebesách, a pobádať na cestu, ktorá vedie k mestu, vystavanému na vrchu a viditeľnému každému zraku. (Porov. Mat. 5, 13—16.)

Tak má pôsobiť váš osobný život. Či len toľko očakávame od vás mužovia Katolíckej akcie? Nie. Ziadame od vás, aby takýto život, ktorý vás okrašľuje a povyšuje nad iných, rozrástol sa na mnohonásobný horlivý apoštolát. Nech osvieti a rozohreje aj iných! Nech je kvetom ctnosti, ktorý nevonia len medzi múrmi vášho domu, ale rozleje dobrú vôňu Kristovu aj okolo vás, na každom mieste, a privábí mnohých

svojím nebeským čarom. Hoci ste povedomí svojej slabosti, nebojte sa, ako prorok Jeremiáš, ktorý na hlas boží odpovedal zmäteným bľabotom: „Ach, Pane Bože, veď neviem hovoriť, lebo som dieťa“ (Jer. 1, 6). Nedajte sa sklúčiť myšlienkou na ťažkosti, ktoré treba prekonať, nech vás nekormúti nedávny nezdar. Nenapodobňujte proroka Eliáša, znechuteného na úteku, ktorý si ľahol do tieňa borovice a znechutený svojím údelom prial si umrieť. Pozrite radšej, ako na vrchu Karmel nebojazlivo vyzýva modlárov, ako svojou modlitbou, svojimi slovami a skutkami znovu privádza národ k pravému Bohu (3 Král. 19, 4; 18, 20 an.).

Aj vy všetci môžete svojou apoštolskou činnosťou dosiahnuť mnoho, neporovnateľne viacej, ako sa azda nazdávate. Preto sa obraciame na vás všetkých. Nehľadáme len niekoľko vyvolených, niekoľko hrdinov, ktorých okolnosti alebo mimoriadne schopnosti predurčujú a pripravujú na zvláštne veľkolepé poslanie. Vám všetkým bez výnimky prízvukujeme, že môžete mnoho. Nemusíte roztrhnúť sväzky priateľské, zanechať remeslo, úrad, zamestnanie a prácu, ktoré zaberajú celý váš deň. Ani nemusíte konať veľké a mimoriadne veci, ktoré stoja mimo vašej stavovskej povinnosti alebo presahujú vaše sily. V medziach svojho povolania, čo aj skromného, na mieste, kde vás postavila Božia Prozreteľnosť, všetci môžete konať ozajstný a veľmi užitočný apoštolát. Áno, toto je ozajstná akcia katolíckych mužov, hlásaná naším nezabudnuteľným predchodcom Píom XI. Pius XII.

Kresťan.

Každý kresťan je niečím veľkým, a jednako temer všetci žijeme veľmi nízko. Keby sme chceli, mohli by sme byť kráľmi, podriadení najvyššiemu Kráľovi, ale my sa krčíme sťa otroci pod jarmom iných otrokov; lebo naozaj, sme podrobení telu, svedu, diablu, smrti. A v týchto hustých hmlách strácame často aj spomienku na svoju stratenú vznešenosť.

Kresťania milujú svet a majú určitý strach z Krista. Nechcú sa zriecť sveta, a s Kristom nemajú odvahy sa porozprávať. Ale sú kresťania, lebo sú pokrstení aj birmovaní, a tak triezvo zachovávajú aj predpisy kultu (boja sa totiž, aby neboli smiešni), lebo aj veria, alebo aspoň sa neopovážia podozrievať svoje náboženstvo, že je nesprávne. Ale Krista nemilujú; v skutočnosti milujú svet. Nechcú, aby sa o tom dozvedel ani jeden, ani druhý. Oni by chceli obidve veci. Milujú svet, a hoci Krista nemilujú, zdá sa, že sa ho boja; ale neboja sa ho, lebo nechcú sa zriecť

sveta. Slovom: to sú hlupáci, čo si zaslúžia pohrdanie. Praví svetári sa im vysmievajú, a praví kresťania (rybári ľudia) nemôžu ich zachytiť do nejakej siete.

D. Giuliotti.

Tri druhy spisovateľov.

Jedni nevravia nič, ale vravia to dobre. Druhí vravia veľa, ale zle. No a najhorší sú tí, čo nevravia nič, a ešte aj to vravia zle. Papini.

Uctievaťme starších.

Zákoníci a farizeji boli často urazení, keď im Kristus Pán kázal, keď im vyčítal chyby. A svätý Tomáš Akvinský sa pýta, či vôbec Kristus im mal kázať, keď ich to urážalo, pohoršovalo. Boli to starší z ľudu, skúsení v zákone, nebolo by bývalo lepšie, keby ich bol nechal na pokoji? Svätec odpovedá, že nie. Lebo farizeji a zákoníci zlým životom prekážali spásu ľudu a odporovali Kristovmu učeniu, z ktorého mohla prísť spása. Preto hoci boli starší, musel proti nim vystúpiť (Suma teol. III, ot. 42, čl. 2). A dnes tiež počujeme hlasy, že mladší pohŕdajú staršími, že zabúdajú na to, čo oni za Boha a národ v minulosti vykonali; to je vraj odplata za ich statočnú prácu. No, buďme opatrní. Staroba sama nie je ani nemôže byť nikdy príčinou pohŕdania, neúcty. Ale niektorí starší si myslia, že keď si už v živote vysedeli nejaké miestečko, že teraz všetkému rozumejú najlepšie; tí mladší sú takí nedoučenci, ľudia povrchní a zlí, ktorí robia plány pri poháriku a nič inšie. Nuž tých načim len napomínať a príkladne trestať, aby sa spamätali. Keď niečo podniknú, vysmejú sa im, že je to čin nepremyslený, mladícky, preto ich nepodporia, iba kritizujú. Hej, treba si uctievať starších, aj ich prácu, ale len tých, ktorí podľa svätého Tomáša sú starší nielen vekom a autoritou, ale tiež čestným životom a múdrosťou. Lebo keď vieme, že niektorí zo starších je na poprednom mieste len z núdze, lebo lepšieho predtým nemali, nuž toho uctievať nepotiať, pokiaľ to vyžaduje jeho čestný život a múdre konanie. Taký človek nech neprekáža pravde, ktorú chcú uplatniť mladší.

Müller.

Na horách živej viery.

Veľkolepý je pohľad s horských veľkánov na rozsiahle more lesných hrebeňov, na hlboké zárezy údolí, úplazy, grúne, cesty, polia, rieky, mestá a dediny... Aj duchovný život nám poskytuje takýto veľkolepý pohľad, ak sa pozeráme na všetko ľudské

dianie s výšin živej viery. A proti týmto výšinám viery vypínajú sa a lákajú človeka výšiny ľudskej pýchy. Ľudská pýcha, najmä keď si pripne krídelká pomýlenej filozofie alebo sa dá vyniesť na vrcholce ľudskeho preceňovania lanovkou „pokroku“, znemožňuje tento veľkolepý pohľad. Pýcha totiž spôsobuje v duši nepreniknuteľnú hmlu, v ktorej vidí pozorovateľ iba seba.

Ó vysoké, nebotyčné končiare viery, z ktorých vidno v širokých perspektívach nielen všetky diela Stvoriteľových rúk, ale aj zasahovanie Prozreteľnosti Božej do života jednotlivcov a dejín národov! Vy ste vysočiznými rozhľadňami, z ktorých vidno, ako Boh zapojuje do plánov svojej dobroty a spravodlivosti naše denné kríže, dnešný svetový chaos a utrpenia národov! Ich ostré hrany už potom tak bolestne nerežú, lebo poznávame aspoň čiastočne ich božie prečo a dostávame súčasne aj silu trpezlivosti.

Ale nielen to. Z hôr viery vidíme celú cestu nášho životného poslania na mapách božích plánov jasne vyznačovanú páskami duchovnej turistiky. Prestáva okúňavé obzeranie sa za idolom mamony, za bôžikom brucha a nedovolených rozkoší. Veď iné je stať v za-
blatenej potočnej trstine a iné dýchať čistý horský vzduch. Na prízemí roviny ľudske diela pozdajú sa vari veľkými, kým z hôr viery ľudske strechy vidia sa ako malé obdĺžniky, polia a lúky ako úzke pásiky, a človek — je číry bod. Vzduch na horách viery odnesie z nás chorobné preceňovanie seba a človeka vôbec a zaradí nás do správnej súvislosti s Bohom a s bližným.

Výšiny viery skytajú nohám pútnikov a viac ešte usadeným obyvateľom žulový podklad istoty, ktorý je v nemeniteľných večných pravdách. Aký to blažený pocit po vysilujúcej ceste húštavami neprirodzeného subjektivismu, ktorého praktickú únosnosť sotva možno prirovnať k slabo zamrznutej snehovej kôre. Výšiny viery sú konečne najzaručenejším vychovávateľom nesfalšovaných ctností a rýdzich charaktérov, bez pretvácky.

Na horách viery pevne si zastali svätí. Nesostupovali s nich nikdy. Oni sú horalmi viery. Aj keď sa hádam zdalo, že sú ako iní, to len navonok. Ich ducha osvecovalo a rozohňovalo horské slnko viery. Z výšok dívali sa títo obrovia práce a modlitby celkom vyrovnano na katastrofy, týkajúce sa či už ich samých, bližšieho alebo ďalšieho okolia. Tam sa — definitívne vyrovnali so všetkými problémami, ktoré boli povahové také, ako sú naše.

V čase zúrenia brutálnych síl, medzinárodnej zločinnosti, v čase najväčšieho poníženia ľudskeho individua i celku, po horko sklamaných nádejach v do-

bré ovocie ľudskosti, laickej morálky, pokroku a vzdelanosti, kde nájde ľudstvo pokoj a dôstojné prostredie života, ak nie na výšinách viery a jedine na nich?

Buďte preto našim životným programom vy, výšiny viery, výšiny premien ľudského vnútra v nové tvary vyššieho života, v nové poňatie seba a svojho okolia!

E. Macák, SS.

Katolícky muž v rodine.

Mužovia! Milo a úctivo si spomínate na svojho otca, ktorý dobre splnil úlohu hlavy rodiny. Vo svojom pokročilom veku bol — alebo azda ešte je — obrazom skutočného patriarchu a ostane ním aj potom, keď sa pominie. Zaslúžil si toto krásne meno svojou vážnosťou a dôstojnosťou. Ozaj veľkolepý obraz — najmä v niektorých krajoch — poskytujú rodiny, právom nazývané patriarchálnymi, v ktorých duch deda ešte žije a zotrváva a prechádza s pokolenia na pokolenie ako najlepšie a najposvätné dedičstvo, strážené úzkostlivejšie ako zlato a striebro. Na takýchto patriarchoch a na takýchto rodinách naozaj spočíva ľudská spoločnosť. Z nich čerpá silu a do nich vkladá svoje nádeje. Takéto domy, posvätené a obohatené náboženstvom, dávajú občianskej spoločnosti a vlasti najkrajší vzhľad, najpevnejšiu súdržnosť a najväčšiu životnú silu. Nájdete v nich otca, ktorého si všetci domáci veľmi vážia a poslúchajú, lebo si ho pobožne ctia. Syn vidí v ňom odlesk otcovstva božieho. V takýchto rodinách panuje úcta, jednota, podriadenosť a svornosť, pretože viera v Krista má v nich prvenstvo.

Na akých ctnostiach spočíva, o ktoré ctnosti sa opiera tento odlesk božieho otcovstva? O prirodzené ctnosti: dôvernosť, trpezlivosť, pevnosť, poslušnosť a útlocit. Opiera sa o nadprirodzené ctnosti, ktoré povznášajú a úplne premieňajú aj prirodzené ctnosti, naplňajúc ich vždy a všade duchom viery. Či azda otec, ktorý po kresťansky žije, myslí, rozpráva a koná, aj keď uvažuje a hovorí o veciach a záujmoch svetských, nevychováva a nepoučuje svojho syna, ktorý ho počúva? Či sa nestáva druhý raz jeho otcom, nie síce telesne, lež duchovne, tým, že hlboko pôsobí na jeho ducha? Prenikavejšie na neho vplýva duchom svojej viery, ako radou a výčitkami. Robí z neho takého kresťana, akým je sám. Syn zasa sbiera a napodobňuje múdrosť, slová, skutky a zvyky otca.

Takéto ctnostné rodiny prirovnával Pius XI. náš nezabudnuteľný predchodca, k záhrade, v ktorej samy od seba musia pučať a stvárať sa kvety, určené pre svätýňu. (Porov. okruž. list „Ad catholici sacerdotii“.) Či ozaj nie sú to najkrajšie zakvitnuté záhony

jalí a ruží, na ktoré obyčajne sostupuje svrchované nebeské požehnanie kňazských a rehoľných povolání?
Pius XII.

LITERATÚRA.

SVĚTÝ JÁN OD KRÍŽA: Duchovní píseň. Dominikánska edícia Krystal, Olomouc 1942, str. 434, broš. Ks 75. Dostať v mis. knihkupectve v Nitre. Týmto sväzkom je skončené súborné vydanie spisby svätého Jána od Kríža v českej reči. Myslím, že po teologickej Sume je to najväčší literárny dar, ktorý dávajú olomoucki dominikáni českým katolíkom. V Duchovnej piesni líči svätý Ján mystický život duše od činnej noci smyslov cez mystické zasnúbenie až po duchovný sobáš. Preklad P. Ovečku je presný, a obšírne poznámky po historickej aj teologicko-mystickej stránke pomáhajú porozumieť hlboký myslenie svätcových, ktorý v katolíckej mystike platí za najvyššiu autoritu. Nakoľko český preklad spisov svätého Jána od Kríža je nám najbližší a najrozumiteľnejší, odporúčam našim čitateľom, aby si toto jedinečné dielo zavčas objednali. — im.

IGOR HRUŠOVSKÝ: Vývin vedeckého myslenia. Nakl. Fr. Urbánek, Trnava 1942, str. 102, broš. 30 Ks, viaz. 50 Ks. Ak chceme riešiť niektorý vedecký alebo filozofický problém, načim dôkladne preštudovať jeho dejinné pozadie. Príčinná súvislosť aj vo vede má dôležitú funkciu. Hrušovský podáva v tejto knihe krátku črtu vývinu vedeckého myslenia. Nie sú to dejiny filozofie, lebo kniha musela by mať oveľa širší základ, hlbší a objektívnejší pohľad do ríše myslenia. Vidieť to najmä v prvej kapitole. V druhej a v tretej kapitole popisuje tiež len určité tézy, nie dejiny myslenia obecné. Ale kniha nás oprávňuje očakávať, že autor dá slovenskej verejnosti dielo, ktorého plány iba načrtol v tejto knihe. Objektívne dejiny filozofie nám chýbajú, a to by potrebovala naša inteligencia, ak chceme, aby jej filozofické školenie bolo postavené na správne, historicky osvedčené základy. — im.

ELSE HOCKS: Der letzte deutsche Papst Adrian VI. Verlag Herder und Com., Freiburg im B., 1939, str. 178, 7 obrazov. Krátky bol pontifikát Hadriána VI. (1522—1523), ale pre historika, ktorý študuje reformné snahy Cirkvi svätej, je veľmi plodný na také prvky, v ktorých badať stálu snahu pápežov božím duchom preniknúť život spoločnosti. Hadrián VI. bol muž otvorený a smelý. Bol to vedátor, hlboký teolog a svetoznámy právnik, veľký diplo-

mat, politik a miestodržiteľ Karola V. Na pápežskom stolci chcel uskutočniť mnohé reformy, lež krátky čas jeho pontifikátu to znemožnil. V životopise je pekne spracovaná časť dejín Cirkvi svätej, v ktorej pápežskú tiaru nosil Nemec. Po tejto stránke je životopis Hadriána VI. najzaujímavejší. A v dnešných časoch sa číta práve tak, ako by to bola história terajšieho pápeža, lebo génius Hadrián VI. je charakteristikou všetkých veľkých pápežov. — im.

Nová vzácna kniha. V decembri výjde kniha, životopis svetoznámeho vychovávateľa mládeže — svätého Don Bosca. Knihu spracoval Jur Koza Matejov, známy svojimi článkami v katolíckych časopisoch. Kniha bude mať okolo 400 strán; číta sa ako román, a bude stáť iba 27 Ks.

Jur Koza Matejov v úvode takto píše o knihe: „Som rád, že slovenský katolicizmus s Don Boscovým životom dostane utešenú knižku do rúk. Don Boscov životopis je veľký, veľkolepý román kresťanskej pravdy. Ťažko si viem predstaviť človeka, ktorý by ho začal čítať a nedočítal. Lebo celý život Don Bosca je krásnou romantickou apológiou viery, kde krok za krokom očividne vidíme ruku božiu, ktorá spolupracuje s Don Boscem. A preto by sme najradšej čítali tento životopis na kolenách, ako modlitbu živej viery: Credo! — Verim!“

Na knihu sa možno už teraz prihlásiť na adresu: Správa saleziánskych spolupracovníkov, Bratislava, Miletičova ul.

ELISABETH von SCHMIDT-PAULI: Selbst-exerzitiën. Verlag Ars sacra Josef Müller, München 1933, str. 160; 12 umeleckých hlbokotlačových obrázkov od Fra Angelica, viaz. RM 3. Mnohým nie je dopriate zúčastniť sa na duševnej obnove pri spoločných exercíciách. A každá duša cíti, že aspoň raz v roku načim podrobnejšie uvažovať o svojom pomere k Bohu. V tejto knižke spracovala autorka krásne úvahy na trojdňovú súkromnú duševnú obnovu. Hlboké myšlienky čerpała zo Zjavenia a podáva ich tak, aby človek jasne videl obraz, ktorému sa má pripodobniť, — Krista Boha a človeka — a pritom poukazuje na príčiny, ktoré znemožňujú vyvolať tento obraz v duši. Kniha je písaná pekným slohom, základné pravdy popisuje stručne a veľmi výstižne poukazuje na ich praktický význam. Odporúčam. — im.

ELISABETH von SCHMIDT-PAULI: Freuden Jesu Christi. Verlag Ars sacra Josef Müller, München 1933, str. 128 a 9 hlbokotlačových obrázkov, RM 2.80. Naozaj, skvelá myšlienka písať o radoostiach Krista Pána. Veď mnohí poznajú iba trpiaceho Krista, Krista nenávideného, mučeného, a z toho potom utvo-

ria si o jeho živote nie celkom jasnú predstavu. Ale nie je to tak. Kristus Pán prežíval v pozemskom živote veľa radostí, a keď sa vhlbíme aj do týchto radostí, poznáme, prečo Kristus je láskou a milosrdenstvom. Poznáme tiež, že ani v našom živote smútok a utrpenie nesmie zvíťaziť, nesmie nás premôcť, lebo je len dočasné. Na radostnom živote Krista Pána poučíme sa aj my, že služba Bohu je radosť, hoci by mala byť vykúpená bolesťou. — im.

GEORG RENDL: *Der Eroberer Franz Xaver*. Verlag Herder und Com., Freiburg im Breisgau 1940, str. 226, viaz. RM 3.20. Tento životopis číta sa ako nejaký zbásnený román. Dnes hádam iba sa modľujeme k apoštolovi Indie a Japonska a málo vieme o jeho hrdinských obetiach, ktoré prinášal z lásky ku Kristu a k dušiam. V knihe je opísaný svätcov život od detských a študentských čias až po jeho skvelé úspechy medzi pohanskými národmi, ktorým priniesol svetlo viery. Nevieme si dnes predstaviť, aká to bola namáhavá robota získať pre Krista ľudí, ktorí v ňom mohli vidieť iba cudzinca, čo si ich chce podmaniť. A svätec konal naozaj divy, lebo božia láska horela v jeho duši, preto nepoznal hranice obetavosti, necítil únavu, nebál sa smrti, a preto odovzdal svojim nástupcom nie pohanské úhory, lež úrodné polia katolíckej, domorodých veriacich. Životopis veľmi pútavý; odporúčam. — im.

THOMAS von KEMPEN: *Das Alleingespräch der Seele*. Verlag Ars sacra, Josef Müller, München 1937, str. 320, viaz. RM 3.60. Táto knižka od autora Nasledovania Krista je známa pod menom „Soliloquium animae“. Niet pochybnosti o tom, že dielko patrí medzi perly mystickej spisby a že svojim obsahom strhne aj dneska každú hlbokú dušu. Človek túži nájsť niekoho, kto by zapálil aspoň malú iskierku šťastia v duši. Prejde celú zem, až napokon sa presvedčí, že celý svet je vlastne v duši človeka, keď v nej žije Boh a keď duša vie jeho prítomnosť využiť. Boh sa však prihovára len k tej duši, ktorá je hluchá ku svetu, ktorá si váži dobrodenia vykúpenia. A k tomu by sa mala dopracovať každá kresťanská duša. Dielko naozaj bohaté na myšlienky, napísané pre tých, čo radi uvažujú o božej láske a dobrodeniach božích. Odporúčam na rozjmanie. — im.

JOSEF PIEPER: *Grundformen sozialer Spielregeln*. Verlag Herder und Com., Freiburg im B., 1933, str. 124, kart. RM 3.20. Autor si vytýčil dvojaký cieľ: Ponaajprv, preskúmať rozličné formy spoločenského života a nájsť pravidlá, podľa ktorých jednotlivé spoločenské prejavy a spôsoby smerujú

k výchove človeka. Dalej chce určiť sociálne-pedagogickú povahu a etické zamierenie týchto foriem, lebo majú priamy alebo nepriamy vplyv na duchovný a kultúrny život človeka. Knihu môžeme pomenovať sociálnou pedagogikou. Autor z povahy samej spoločnosti vo všeobecnosti odvodzuje etické a pedagogické pravidlá, bez ktorých súžitie a spolupráca je nemožná. Kniha je písaná pre tých, čo hľadajú prirodzené pravidlá mravného usmerňovania činnosti. Učítelia a vychovávateľia nájdu v nej hodnotnú pomôcku. — im.

GALINA BERKENKOPF: Die Rast in Viterbo. Verlag Herder im B., 1942, str. 79, viaz. RM 1.80. Spisovateľka tohto románu narodila sa v Rusku, kde prežila vojnu aj revolúciu. Účinkovala na vysokej hospodárskej škole v Moskve, až napokon dostala sa do Nemecka, kde žije dodnes. V románe líči historický dej zo 6. storočia, ktorý sa odohral v kláštor-skom zátíši vo Viterbe. Hlboko načiera do psychológie starého Rímana a nemeckého mnícha, ktorí po dlhších nedorozumeniach zakotvia v jednom kláštore. Pán Boh používa rozličné prostriedky, aby človeka naučil poznávať pravé dobro, aby v každom človeku videl brata v Kristu. Knihu odporúčam mládeži. — im.

FRANZ HERWIG: Fernando de Magellan. Christophorus-Verlag Herder K. G., München und Freiburg im B., 1942, str. 88, RM 1.20. Život Fernanda de Magellan, chýrneho portugálskeho dobyvateľa Filipínskych ostrovov, tak vie upútať najmä mladších čitateľov, ako história Krištofa Kolumbusa. Je to román, v ktorom vystupujú do popredia také ctnosti hlavnej osoby deja, ktoré potrebuje mládež. Tejto knižičku odporúčame. V tom istom nakladateľstve vyšlo: **HENRIETTE FERNHOLZ:** Josi, a Der Kellner Johannes. „Josi“ sú dejiny mladého dievčaťa, ktoré bolestne zápasí, aby dosiahlo cieľ svojej lásky. V druhej novielke je opísaný tragický život mládenca, ktorého každý opustil, iba Pán Boh nie. —im.

HENGSTENBERG H. E.: Christliche Askese. Verlag Friedrich Pustet, Regensburg, 1936. Str. 252, kart. RM 4.70, v plát. 5.80. Autor ukazuje v knihe na prirodzené predpoklady asketiky. Objasňuje psychologické základy asketiky, aby tak priviedol do súladu vieru a vedu, a vieru a život.

V prvej časti: Von den Ursprungen des Guten und Bösen in uns hovorí autor o postoji duchovných bytostí k dobru, keď koná dobro — k zlu, keď sa uberá cestičkou zotročovania.

Druhá časť hovorí o asketike v užšom smysle slova. Tu uvažuje o asketických prostriedkoch, ktoré sa usilujú v nás posilniť dobro a vykynožiť zlo. — pm.

Smer,

revue pre duchovný život.

Rediguje

prof. Dr. INOCENT MÜLLER, OP.

Ročník II.

Vydáva dominikánska edícia Veritas.

Trenčín 1942.

O B S A H :

- FR. ANJELOV, OP: Gotika duše 32, Omrvinky z poslednej večere 145, Petrova loď 193, Božie Telo 241.
- SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ: Chudobný Kristus 128, Viditeľná hlava Cirkvi 194.
- Dr. JOZEF BABOR: O animácii plodu 363, O nepriamom usmrtení plodu 415.
- Dr. ŠTEFAN BARNÁŠ: Vzácné dary preblahoslavennej Panny Márie slúžia aj nám všetkým 352.
- Dr. PAVOL BEŇUŠKA: Eucharistia — dar lásky božej 8, Eucharistia — Sviatosť 59, Nová úmluva 105, Eucharistické učenie svätého Pavla 169, Podstata Eucharistie podľa svätého Pavla 207, Eucharistia obnovuje a pripomína smrť Pánovu 253, Eucharistické učenie vo 4. Evanjeliu 294, Eucharistické učenie v Liste k Židom 347, Lámanie chleba v prvotnej Cirkvi 406.
- Bl. VENTURÍN BERGAMSKÝ, OP: Sekvencia na počesť Panny Márie 359.
- Dr. HYACINT BOŠKOVIČ, OP: Umenie a morálka 175, 264.
- Dr. JOZEF BÚDA: Prečo trpieť? 203.
- Dr. ŠTEFAN DUBRAVEC: Pas baránky moje..., pas ovce moje 195, Jeho kráľovstvu nebude konca 338, Očistec 387.
- Dr. GAŠPAR FRIETHOFF, OP: Koreň mariánskej úcty 33, Spoločnica Prostredníka 64, Svedectvá vekov o Spoločnici Prostredníka 123, Výsady Spoločnice Prostredníkovej 259, Nepoškvrnené počatie 320, 400, 443.
- P. Mag. REGINALD GARIGOU-LAGRANGE, OP: Kristovo víťazstvo nad smrťou 146.
- Dr. METOD HABÁŇ, OP: Nemáme tu trvalý pobyt 236.
- JÁN HARANTA: Svätá rodina 49.
- Prof. JURAJ KOHÚT: List študentom 14, 70, 116, 226.
- SVÄTÝ JÁN OD KRÍŽA: Pieseň duše 385.
- M. LACKO, SJ: Mužné kresťanstvo 180.

- Dr. JÁN MASTYLAK, CSSR: Na svetovú oktávu modlitieb za sjednotenie kresťanov 222.
- Dr. TOMÁŠ MLYNÁR, OP: Buď vôľa tvoja... 97.
- Dr. MICHAL MYSLAVSKÝ, OP: Sľúbený pokoj 110.
- Dr. INOCENT MÜLLER, OP: Sebapoznanie 3, Spytovanie svedomia 50, Božie navštívenia 157, Modlitba 200, Ako sa modliť 249, Pýtajte, a dá sa vám 306, Rozdelenie modlitby 342, Otčenáš 392, Účinky modlitby v duchovnom živote 452.
- P. VOJTECH MÜLLER, OP: Cirkev a nacionalizmus 18.
- JEHO SVÄTOSŤ PIUS XII.: Bojovník Pravdy 242, 290.
- REDAKTOR: Prišiel som, aby mali život 1.
- JÁN REKEM: Sviatosťný život v nás 455.
- RAINER MARIA RILKE: Smrť Panny Márie 337.
- A. D. SERTILLANGEES, OP: Kristovi priatelia 113. Cirkev — večnosť v čase 464.
- Prof. P. EMILIÁN SOUKUP, OP: Pútnikova cesta 28, Pútnik sám 55, Pútnik s Bohom 101, Pútnik s človekom 161, Radosť pútnika 256, Pútnik s bolesťou 360, Šťastie pútnika 460.
- Dr. ANTON ŠURJANSKÝ: V Kristu Ježišovi 433.
- Dr. TEODORIK ZÚBEK, OFM: Rozumové základy kresťanstva 214.
- GORAZD ZVONICKÝ, SS: Svätý Tomáš Akvinský ako básnik 221, Pred krížom 289, Ježišovo šarlátové rúcho 314.
- DO VÝŠAV 39, 78, 129, 185, 232, 270, 324, 367, 425, 467.
- ŽIVOT 42, 81, 133, 187, 233, 273, 327, 369, 427, 469.
- LITERATÚRA 45, 93, 140, 191, 237, 286, 333, 379, 428, 477.
-

poslušný nástroj v rukách matky Cirkvi, vedie našu inteligenciu k živým zdrojom šťastia, keď poukazuje na praktický význam uplatňovania Kristových zásad v živote. Nechceme a nemôžeme na Slovensku nábožensky živoríť, lebo to by bola naša smrť. Chceme žiť, chceme duchovne rásť, chceme doslova zachovávať zákoník Kristov, chceme sa stotožniť s Kristom a s jeho Cirkvou, lebo len tam nájdeme to, po čom baží celá naša bytosť. A keď túto prácu konáme, pokladáme sa za najužitočnejších členov národa. Životom chceme sa pripodobniť obrazu Syna Božieho, aby sme boli súci konať dobro jednotlivcom aj spoločnosti. Za týmto programom stoja už dlhé šíky katolíckej inteligencie. Tým ďakujeme za porozumenie a prosíme o spoluprácu v budúcnosti. Smeristi! Veľa máme vám ešte povedať, preto ostaňte verní nášmu programu a pomôžte nám rozšíriť sieť nášho hnutia osobným vzorným životom a apoštolskou horlivosťou. Keď končíme druhý ročník, srdečne ďakujem všetkým spolupracovníkom Smeru za obetavosť a nezištnosť, lebo viem, že píšu z lásky k veci samej a nie za odmenu. Úprimné Pán Boh zaplať vyslovujem sl. Tíme Ukropcovej za vzorné vedenie administrácie Smeru a edície Veritas, tiež p. A. Matejkovi, ktorý sa stará o expedíciu. Dvomi nomenovaným bratislavským smeristkám, ktoré sa starajú o naše náboženské kurzy, a ostatným spolupracovníkom v administrácii čo najsrdečnejšie ďakujem. **Redaktor.**

Všetkým smeristom a ich rodinám želáme pokojné a na milosti hojné vianočné sviatky!

Redakcia.

Svätú omšu za spolupracovníkov Smeru a za našich čitateľov odslúži redaktor 2. dec.

Chcete nám pomôcť? Nepochybujeme o tom. Každý smerista nech si pokladá za katolícku povinnosť získať jedného odberateľa našej

revue. Na Vianoce rozídete sa po celom Slovensku, navštívite príbuzných a priateľov, nuž využite túto príležitosť a získajte pre naše hnutie nového člena. Na priložených lístkoch čitateľne napíšte presnú adresu nového smeristu aj svoju. Ak by ste potrebovali staršie čísla na propagáciu, napíšte nám, ochotne vám pošleme.

Administrácia.

Koncom roka nezabudnite za časopis zaplatiť. Bolo by nám nemilé, keby sme vám museli posielat' upomienky.

Najkrajší darček na Mikuláša alebo na Vianoce je dobrá kniha. V našej edícii dostanete knihu **K BOHU** za 16 Ks, viaz. 33 Ks; **Modlitby svätého Tomáša** za 7 Ks, v plátenej väzbe za 13 Ks. Novú knihu, **Blahoslavený Venturín: DUCHOVNÝ VODCA**, pripravujeme do tlače.

Vdp. profesorov náboženstva prosíme, aby ponúkli Modlitby svätého Tomáša svojim žiakom. Študentom ich dodáme za mimoriadne sniženú cenu.

Dobrodinci študentov. Môžem povedať, že dobrá polovička smeristov pomohla nám vybudovať študentský tlačový fond. Študentské peňaženky odjakživa boli prázdne, ale vždy sa našli meceni, čo vedeli odstrániť aj túto ranu z tela študentov. Vaše dary, smeristi, nám umožnili posielat' Smer gratis nielen domácim študentom, ale aj za hranicami, v Maďarsku, v Taliansku, v Chorvátsku a v Nemecku. Viem, že nečakáte chváloreči, ale ústami ich všetkých vás uisťujem, že vašu veľkodušnosť odmenia vernosťou ku svätej Cirkvi a k národu.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.